



Niilo Mäki Instituutti
Niilo Mäki Institute



Niilo Mäki -säätio

VUOSIKERTOMUS 2013



VUOSIKERTOMUS 2013

SISÄLLYSLUETTELO:

YHTEENVETO TOIMINNASTA 2013.....	5
NIILO MÄKI SÄÄTIÖ INSTITUUTIN YLLÄPITÄJÄNÄ.....	8
Toiminta-ajatus ja tavoitteet	9
NIILO MÄKI INSTITUUTIN TOIMINTA VUONNA 2013.....	10
Lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien avokuntoutuksen tutkimus- ja kehittämistoiminta (RAY AK2)	10
Lukemissujuvuuden kehityksen tukeminen kouluikässä (RAY C21) (2012–2014)	18
Pienten lasten kognitiivisten kehitysviivästymien perhekeskeinen kuntoutus (VARKKU2), RAYC22 (2010–2013)	20
Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus (OMIS) RAY C24 (2010–2013).....	22
Mukaan – liikun, opin, osallistun –hanke, RAY (2012–2014)	23
LukiMat-hanke, OKM (2007–2014)	25
Maahanmuuttajalasten lukemisen taitojen tukeminen verkkovälitteisesti (Ekapeli-Maahanmuuttaja), OKM (2009–2013)	28
Positiivisen käyttäytymisen monitasoinen yhteisöllinen tuki koulussa (prokoulu), OKM (2013–2016).....	29
Perusopetuslain muutosten vaikutukset kehityksellisten häiriöiden huomioimiseen tehostetussa ja erityisessä tuessa (PEMUVA), OKM (2013).....	30
Opin Pystymään! Self-Efficacy and learning disability intervention (SELDI), Suomen Akatemia (2013-2015)	31
Polkuja läpäisyn tehostamiseen II (POLKUJA2), OPH (2012–2013).....	32
Polkuja läpäisyn tehostamiseen III (POLKUJA3), OPH (2013–2014).....	33
Mielen hyvinvointi –levittämishanke (2012–2013).....	33
Lastentutkimuslinikka (1985-)	34
Koulutus-, tiedotus- ja julkaisutoiminta	35
Opetustoimen henkilöstökoulutukset, OPH.....	38
Kehitysyhteistyö	39
Dysleksian kohdanneiden afrikkalaislasten lukemaanoppimismahdollisuuksien parantaminen - GraphoLearn Diploma Training programme (GL Diploma-hanke), Ulkoministeriö (2012–2014)	40
GraphoGame.....	41
Hallinto- ja tukipalvelut (RAY AK4)	41

LIITTEET	45
LIITE 1.....	45
Niilo Mäki säätiön valtuuskunta vuonna 2013	45
Niilo Mäki Säätiön hallitus vuonna 2013	45
LIITE 2.....	47
Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset vuonna 2013.....	47
Liite 3.	49
Niilo Mäki Instituutin Opetushallituksen henkilöstökoulutushankkeissa järjestämät koulutukset vuonna 2013	49
Liite 4.	51
Niilo Mäki Instituutin julkaisuja vuonna 2013	51
LIITE 5.....	56
Niilo Mäki Instituutin projektit vuonna 2013.....	56

YHTEENVETO TOIMINNASTA 2013

Niilo Mäki -säätiö jatkoi toimintaansa tarkoituksensa mukaisesti tukemalla lasten ja nuorten neuro-psykologisen arvioinnin ja kuntoutuksen kehittämistä. Säätiön ylläpitämän Niilo Mäki Instituutin keskeisenä tehtävänä on lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien ja kehityksen erityishäiriöiden tutkimus ja niihin liittyvä arvioinnin ja avopalveluina toteutettavien kuntoutusmenetelmien kehittäminen, julkaisu ja kokeileminen, sekä alan asiantuntijoiden täydennyskoulutus. Niilo Mäki Instituutin toiminta vaikuttaa ja kohdentuu erityisesti oppimisvaikeuksia kohdanneisiin lapsiin ja nuoriin, heidän perheisiinsä, oppimisvaikeuksia työssään kohtaaviin ammattilaisiin, alalla toimiviin järjestöihin sekä oppilaitoksiin.

Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) Niilo Mäki -säätiö sai vuodelle 2013 hieman (3,5 %) edellisvuotta suuremmat avustukset perustoimintansa ylläpitämiseen sekä lasten ja nuorten avokuntoutuksen kehittämiseen. Vuonna 2013 kohdennettuihin avustuksiin haettiin jälleen tulevalle vuodelle lisärahoitusta alijäämän kattamiseksi sekä tiedotuksen ja IT-infrastruktuurin vahvistamiseen. Alustavan ja koehdotuksen mukaan lisärahoitus ei tule toteutumaan haetun mukaisena, mutta lisäystä kohdennettuihin avustuksiin tullaan kuitenkin saamaan yhteensä 2 %.

Vuonna 2013 RAY rahoitti kolmea Niilo Mäki -säätiön projektia, joiden toiminta kohdentui lukemisen sujuvuuden kehittämiseen (RAYC21), pienten lasten perhekeskeiseen kuntoutukseen (RAYC22) sekä lasten omiin kokemuksiin oppimisvaikeuksista (RAYC24). Näiden lisäksi säätiö on yhteistyökumppanina RAY:n tukemassa ja CP-liiton koordinoimassa Mukaan!-hankkeessa. RAYC21-projekti jatkuu vielä vuoden 2014 ja RAYC22 jatkuu aiemmilta vuosilta siirtyneillä varoilla kesään 2014 asti. RAYC24-hanke päättyi vuoden lopussa. Uuden avustuspäätöksen mukaan seuraavalle vuodelle saadaan yksi uusi hanke ”Hahmotushäiriöiden tukeminen ja kuntoutus lapsilla ja nuorilla” (RAYC33).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tukemana toteutui LukiMat-hankkeen toiminnan ylläpito, joka jatkuu vuoden 2014 loppuun saakka. Rahoituksen turvin lukemisen ja matematiikan oppimiseen ja oppimisvaikeuksiin liittyvän tietopalvelun sekä arviointi- ja harjoitusmenetelmien käyttö on mahdollista www.lukimat.fi -verkkopalvelun kautta. LukiMat-toiminnan laajentamiseen kattamaan koko peruskoulu haettiin ja haetaan jatkossakin uutta rahoitusta. Toinen käynnissä oleva OKM-rahoitteinen hanke on positiivisen käyttäytymisen edistämiseen koulussa tähtäävä tutkimus- ja kehityshanke ProKoulu, joka toteutetaan yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Toisella asteella opiskelevien nuorten tukihankkeet (Polkuja läpäisyn tehostamiseen 3 ja Mielen hyvinvointi) jatkuivat 2013 ja Polkuja läpäisyn tehostamiseen 3-hanke jatkuu vielä vuonna 2014. Molemmissa hankkeissa Niilo Mäki -säätiö oli mukana partnerina.

Vuonna 2013 jatkui Suomen Akatemian tukema SELDI-hanke (Self-efficacy and learning disability interventions), joka keskittyy oppimisvaikeusinterventioiden kehittämiseen siten, että myös affektiiviset ja motivaatioon liittyvät tekijät otetaan huomioon. Tutkimushanke toteutetaan yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan erityispedagogiikan yksikön kanssa. Lisäksi Suomen Akatemialta saatiin myös uusi rahoitus vuonna 2014 käynnistyvälle Teknologia-avusteinen lukemaan oppimisen tuki kaikille oppijoille (ReadAll), jossa tutkitaan ja kehitetään Ekapeli-harjoitusmenetelmää sekä arviointimenetelmiä (myös dynaaminen arviointi).

Täysin uusi rahoitus saatiin myös Kansaneläkelaitokselta vuosiksi 2014-2016. KELAn rahoittamassa tutkimushankkeessa tutkitaan oppimisvaikeuksien pysyvyyttä ja niiden yhteyttä aikuisuuden elämäntapaan. Tutkimuksessa hyödynnetään Lastentutkimuskeskuksen aineistoja sekä KELAn rekisteritietoja.

Svenska Kulturfondenin myöntämällä tuella toteutettiin Nallematikka-harjoitusmateriaalin kääntämiseksi ruotsiksi. Materiaali julkaistaan keväällä 2014.

Ulkoasianministeriön tukemassa GL-Diploma Training- hankkeessa toteutettiin neljän kehittyvän maan (Sambian, Namibian, Kenian ja Tansanian) opettajien kouluttajien koulutusta paikallisesti järjestetyin sekä yhteisin seminaarein. Hankkeessa lisätään opettajan kouluttajien ja sitä kautta opettajien tietämystä lukemisen opettamisesta, oppimisesta ja oppimisvaikeuksista sekä niihin kehitellyistä tukikeinoista. Koulutuksessa hyödynnetään mobiiliteknologian (mm. Graphogame-oppimisympäristö) mahdollisuuksia. Ulkoasiainministeriö myönsi myös rahoituksen Unicefin hakemalle hankkeelle, jossa Niilo Mäki -säätiö on yhteistyökumppanina. Hankkeessa valmistellaan laajempaa Ugandassa toteutettavaa lasten lukutaidon ja oppimisvalmiuksien parantamiseen kohdentuvaa hanketta.

Niilo Mäki -säätiö osallistuu Jyväskylän yliopiston kanssa yhteisomistaman Graphogamen kehittämiseen ja levittämiseen. Jyväskylän yliopiston Agora Centerissä on käynnissä TEKES-rahoitteinen GLIDE-hanke, jonka tavoitteena on selvittää keinoja Graphogame-tekniikan jakamiseksi ja jakelun rahoittamiseksi eri maissa esimerkiksi uuden GraphoWorld-säätiön kautta. Graphogamen levittämistoimintaan liittyen Niilo Mäki -säätiön valtuuskunta hyväksyi säätiön sääntöihin tehdyn muutoksen, joka mahdollistaa toiminnan myös ulkomailla.

Yhteistyö oppimis- ja ohjauskeskus Onervan kanssa jatkui niin tutkimus- ja kehittämistoiminnassa, kuin materiaalintuotannossakin.

Useat uusista hankkeista toteutetaan yhteistyönä eri yliopistojen, oppilaitosten ja/tai järjestöjen kanssa. Tämä takaa toiminnalle erinomaisen laadun sekä mahdollisuudet levittää tietoa laajalle niin tutkijayhteisössä, kuin tiedon ja menetelmien hyödyntäjien keskuudessa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan periaatteena pidetään korkeaa laatua ja tehokasta soveltamista käytäntöön.

Niilo Mäki Instituutin koulutustoiminnan tuotot vähentyivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna ja tuotot jäivät 33 % (140 000 €) odotettua pienemmäksi. Tilaukset vähentyivät ja useita suunniteltuja koulutuksia jouduttiin perumaan. Kunnissa oleva tiukka taloustilanne on selkeästi vaikuttanut tilanteeseen. Vuonna 2013 julkaistiin uusia julkaisuja ja niiden myynti sujui odotetusti.

Vuonna 2013 Niilo Mäki Instituutin tiloissa tehtiin sisäilmaan liittyviä selvityksiä (homekoirat, rakennemittaukset, ilmamittaukset). Tuloksista ilmeni aiemmista vesivahingoista johtuvia tai rakenteisiin liittyviä ongelmia, joiden korjaustoimia osaksi aloitettiin pistekorjauksina jo 2013. Pääosa korjauksista tulee ajoittumaan vuodelle 2014 ja oletettavasti joudutaan hankkimaan henkilöstölle väistötilat remontin ajaksi.

Niilo Mäki -säätiön sääntöihin tehtiin muutoksia valtuuskunnan päätöksellä ja Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi tehdyt muutokset. Uudet säännöt mahdollistavat toiminnan ulkomailla. Säätiön valtuuskunnan jäsenmäärään tehtiin muutoksia, koska yhtenä perustajatahona ollut Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry lopetti toimintansa ja sen varat siirrettiin perus-

tettuun Haukkalan säätiöön. Lisäksi sääntömuutoksella mahdollistettiin kokouskutsujen toimittaminen sähköisesti.

Selvitys toiminnan laajuudesta

Niilo Mäki Instituutissa oli vuonna 2013 meneillään 11 avustuksen saanutta tutkimus- tai kehittämisprojektia sekä viisi Opetushallituksen tukemaan opetustoimen henkilöstökoulutushanketta. Lisäksi Instituutti oli osatoteuttajana kolmessa muun tahon hallinnoimassa hankkeessa. Vuoden lopulla työntekijöitä oli 48 henkilöä, joista 34 kokopäiväisessä ja 14 osa-aikaisessa työsuhteessa. Suurin osa työntekijöistä työskenteli tutkijan, projekti- tai koulutussuunnittelijan nimikkeellä. Kokoaikaiseksi muutettuna NMI:n työntekijöiden lukumäärä oli joulukuussa 2013 41,8 henkilöä.

Olennaiset tapahtumat tilikauden jälkeen

Uudet hankkeet (ReadAll (SA), Oppimisvaikeuksien pysyvyys (KELA) ja Hahmotushäiriöt (RAY)) ovat käynnistyneet suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi Unicef-yhteistyöhankkeen toteutusta suunniteltu yhteistyössä Unicefin kanssa.

Uusia hankehakemuksia on ryhdytty valmistelemaan. Rahoitusta aiotaan hakea ainakin Raha-automaattiyhdistykseltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Ulkoasianministeriöltä ja Suomen Akatemialta. Myös muita mahdollisia rahoituslähteitä selvitetään. Yhteistyöneuvotteluja järjestöjen, yritysten ja yliopistojen kanssa on myös aloitettu.

Tila-asioiden selvittelyä on jatkettu ja potentiaalisia väistötiloja on kartoitettu, jotta remontti saataisiin aloitettua kevään 2014 aikana. Väistötiloista ja remontista aiheutuu lisäkustannuksia, jotka kohdentuvat vuodelle 2014.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Niilo Mäki -säätiön toiminta tulee jatkumaan samassa laajuudessa kuin tällä hetkellä. Uusia projekti- ja rahoitushakemuksia tehdään aktiivisesti.

Tila-asiat (väistötilat, muuttokustannukset ja nykyisten tilojen remontti) tulevat aiheuttamaan ylimääräisiä kustannuksia. Yleistä kuntien taloustilannetta seuraten, koulutustuottojen kasvu tulee olemaan hidasta. Tähän pyritään vastaamaan laajentamalla koulutustarjontaa, karsimalla kuluja ja hyödyntämällä muun muassa verkkokoulutuksia. Tuloksen kannalta myös uusien julkaisujen tekeminen ja niiden myyntiin saaminen on tärkeää.

Säätiön toiminnassa korostetaan edelleen laadukkuutta ja korkeaa tasoa sekä toimien sovellettavuutta käytännön toimijoiden avuksi.

NIILO MÄKI SÄÄTIÖ INSTITUUTIN YLLÄPITÄJÄNÄ

Jyväskylän yliopistoyhdistys ry., Jyväskylän kaupunki sekä Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry. (lopetettu 2013) perustivat 21.6.1990 Niilo Mäki Säätiön tukemaan lasten ja nuorten oppimisvaikeuksiin liittyvää, erityisesti neuropsykologista tutkimusta ja kuntoutusta. Tavoitteensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Niilo Mäki Instituuttia (NMI), joka toimii itsenäisenä yksikkönä kiinteässä yhteistyössä Jyväskylän yliopiston eri laitosten, muiden yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä järjestötoimijoiden kanssa. Instituutin keskeisenä tehtävänä on lasten oppimisvaikeuksien ja kehityksen erityishäiriöiden tutkimus ja niihin liittyvän arvioinnin ja avopalveluina toteutettavien kuntoutusmenetelmien kehittäminen ja kokeileminen, sekä alan asiantuntijoiden täydennyskoulutus ja tukimateriaalin tuottaminen. Instituutti on yli 20 vuotta kestäneen toimintansa aikana vakiinnuttanut asemansa merkittävänä suomalaisena oppimisvaikeutta koskevan tiedon tuottajana ja kokoajana.

Niilo Mäki Säätiön hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja hallitus. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuvaan valtuuskuntaan kuuluu puheenjohtajan lisäksi 12-15 jäsentä, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan (liite 1). Syyskokouksessa vahvistetaan seuraavan kalenterivuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio ja kevätkokouksessa toimintakertomus edellisen kalenterivuoden toiminnasta sekä tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto. Valtuuskunta nimittää hallituksen puheenjohtajan, jäsenet ja varajäsenet (liite 1) vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2013 hallitus kokoontui 10 kertaa.

Vuoden 2013 valtuuskunnan kevätkokouksessa hyväksyttiin muutos Niilo Mäki -säätiön sääntöihin. Uudet säännöt mahdollistavat toiminnan ulkomailla. Säätiön valtuuskunnan jäsenmäärään tehtiin muutoksia, koska yhtenä perustajatahona ollut Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry lopetti toimintansa ja sen varat siirrettiin perustettuun Haukkalan säätiöön. Lisäksi sääntömuutoksella mahdollistettiin kokouskutsujen toimittaminen sähköisesti.

Säätiön vuosi 2013 jäi alijäämäiseksi. Koulutustuotot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna merkittävästi. Suomen ja erityisesti kuntien yleisen talustilanteen vaikutus näkyi selvästi. Koulutustoiminnan tuloksen pienentymistä oli ennakoitu jo edellisessä toimintasuunnitelmassa ja budjeteissa. Lisäkuluja Niilo Mäki Instituutille syntyi sisäilmaan liittyvistä ongelmista, joiden selvittämiseen ja korjaustoimista syntyneisiin remontti- ja vuokrakuluihin jouduttiin ohjaamaan varoja. Suurin osa sisäilmaongelmien korjauksista syntyvistä kuluista tulee asettumaan vuodelle 2014.

Kuluneella tilikaudella Raha-automaattiyhdistyksen myöntämät kohdennetut avustukset nousivat 3,5 %:lla verrattuna vuoteen 2012. Vuodelle 2014 kohdennettuihin avustuksiin myönnettiin 2 %:n lisäys, joka kohdentuu väistötilojen vuokrakuluihin. Koulutus- ja julkaisutoiminnan tuotot ovat välttämättömiä Instituutin toiminnalle. Niitä käytetään säätiön perustoimintaan kohdennetun avustuksen alijäämän kattamiseen ja koulutustoiminnan toteuttamisen lisäksi monenlaiseen muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi tutkijoiden lyhytaikaiseen palkkaukseen, kehitysyhteistyöhankkeen omarahotusosuuden kattamiseen, tutkijoiden koulutus- ja kongressikuluihin, henkilökunnan ja työyhteisön kehittämiseen sekä alan tutkimustyön tukemiseen apurahoin ja muilla tuilla.

Instituutin kansainvälisesti arvostettu tutkimustoiminta jatkui instituutin tutkijoiden lukuisina artikkeleina kansainvälisissä ja kansallisissa julkaisuissa, kongressiesitelminä kansainvälisissä seminaareissa

ja kongresseissa sekä ulkomaalaisten tutkijoiden vierailuilla Instituutissa. Listaus julkaisuista ja esityksistä on liitteenä 4.

2013 käynnissä oli 11 tutkimus- tai kehittämisprojektia, sekä 3 projektia, jossa NMI oli kumppanina mukana. Näiden lisäksi käynnissä oli 5 Opetushallituksen rahoittamaan opetustoimen henkilöstökoulutushanketta. Listaus vuonna 2013 käynnissä olleista hankkeista on vuosikertomuksen liitteenä 5.

Vuoden lopulla Instituutissa työskenteli kuukausipalkkaisessa työsuhteessa **48** henkilöä, joista 34 kokopäiväisessä ja 14 osa-aikaisessa työsuhteessa. **Kokoaikaiseksi** muutettuna NMI:n työsuhteista muodostui joulukuussa **41,8** henkilöä/kk. Henkilömäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.

TOIMINTA-AJATUS JA TAVOITTEET

Jokaisella lapsella on oikeus oppia lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen ja oman toiminnan ohjauksen perustaidot - myös niillä, joille oppiminen on vaikeaa. Oppimisvaikeudet ovat suuri yhteiskunnallinen haaste nyky-yhteiskunnassa, jossa tarvitaan yhä laajempia perustaitoja.

Riittävät perustaidot edellä mainituissa taidoissa luovat pohjan lapsen tai nuoren myöhemmälle koulutusrallalle ja työllistymiselle ja sen myötä yhteiskunnassa selviytymiselle ja henkilökohtaiselle elämänlaadulle. Ne toimivat suojaavina tekijöinä ehkäisten syrjäytymisvaaraa. Koulutusjärjestelmän väliinpuotoajilla - oppimisesta syrjäytyvillä - on huomattavasti muita suurempi riski laajaankin syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Tehokas vaikuttamisen keino on oikea-aikainen oppimisvaikeuksiin puuttuminen. Niilo Mäki Instituutin keskeisenä toiminta-ajatuksena on ennaltaehkäistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lasten ja nuorten syrjäytymistä oppimisesta. Varhaisvaiheen ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi myös myöhemmin ilmenevät oppimisvaikeudet ovat arvioinnin ja tukitoimien kehittämisen kohteena.

Oppimisvaikeuksien tutkimista ja ennaltaehkäisyä lähestytään Niilo Mäki -säätiössä myös kansainvälistä näkökulmasta. Niilo Mäki -säätiön pitkäjänteinen kehitysyhteistyö ja muu kansainvälinen tutkimus- ja kehittämistoiminta on luonut säätiöstä globaalin vastuunkantajan. Erityisesti viime vuosien aikana työtä on tehty lukutaidon tukemiseksi ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemiseksi myös Suomen ulkopuolella, erityisesti kehittyvissä maissa.

Niilo Mäki Instituutti pyrkii edellä mainittuihin tavoitteisiin:

- kehittämällä lasten oppimisvaikeuksien ja kehityksellisten häiriöiden arviointia ja kuntoutusta tieteellisen tutkimukseen perustuen
- tuomalla oppimisvaikeuksia koskevaa tietoa eri ammattiryhmille ja ihmisille, joilla on oppimisvaikeuksia
- ylläpitämällä tutkimus-, kehittämis- ja tietopalveluja järjestöjen ja oppimisvaikeuksia kohdanneiden ihmisten toiminnan tueksi
- kokoamalla kansainvälistä ja kotimaista tietoa sekä kehittämällä toimialansa asiantuntijuutta, jolla pyritään vaikuttamaan suomalaisiin palvelujärjestelmiin
- toimimalla kehitysmaiden lasten oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemiseksi kehitysyhteistyöhankkeiden kautta.

NIILO MÄKI INSTITUUTIN TOIMINTA VUONNA 2013

Niilo Mäki Instituutin toiminnan perustavoitteena on auttaa lapsia ja nuoria, joille oppimisvaikeudet muodostavat kehityksellisen haasteen, heidän perheitään ja muita huoltajiaan sekä oppimisvaikeuksien kanssa työskenteleviä ammattilaisia. Tavoitteeseen pyritään tutkimalla ja kehittämällä oppimisvaikeuksien arviointi-, opetus- ja kuntoutusmenetelmiä sekä tuottamalla oppimisvaikeuksien arvioinnissa, ennaltaehkäisyssä ja kuntoutuksessa tarvittavaa materiaalia. Oppimisvaikeuksien moninainen ilmeneminen ja eri vaikeuksien päällekkäistyminen ovat toimintaa suuntaavia tekijöitä. Keskeisimpiä tutkimus- ja kehittämisalueita vuonna 2013 olivat:

- puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen liittyvät oppimisvaikeudet,
- matemaattiset oppimisvaikeudet,
- motoristen taitojen oppimisen ongelmat,
- tarkkaavuuden ongelmiin ja ylivilkkauteen liittyvät vaikeudet,
- positiivisen käyttäytymisen tukeminen,
- minäpystyvyyden ja sen tukeminen,
- laaja-alaiset oppimisvaikeudet, oppimisvaikeuksien päällekkäistyminen

Niilo Mäki Instituutin toimintaa vuonna 2013 kuvaavassa osuudessa on kunkin hankkeen esittelyn loppuun liitetty julkaisuluettelo aihealueelta vuoden aikana ilmestyneistä tai julkaistavaksi hyväksytyistä julkaisuista sekä esityksistä kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa ja tapahtumissa. Julkaisut ovat myös yhtenäisenä luettelona toimintakertomuksen liitteenä 4.

LASTEN JA NUORTEN OPPIMISVAIKEUKSIEN AVOKUNTOUTUKSEN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA (RAY AK2)

Projektin rahoittaja: RAY

Projektin vetäjä: Pekka Räsänen

Projektin henkilöstö: Pekka Räsänen, Jari Westerholm, Anna Kaija Eloranta

NMI:n tutkimus- ja kehittämistoiminnan keskeisenä rahoittajana on RAY, joka on myöntänyt vuodesta 2002 lähtien kohdennettua toiminta-avustusta (AK2). Tämän lisäksi kehittämis- ja tutkimustyötä tehdään monissa yhteistyöhankkeissa, joihin liittyy RAY:n ulkopuolista rahoitusta sekä yliopistojen kanssa tehtävä yhteistyö, joka usein tuottaa eritasoisia opinnäytetöitä. Omien opinnäytetöiden ohella NMI:n tutkijat toimivat vuonna 2013 yhteistyöhankkeissa ohjaajina väitös-, lisensiaatti- ja pro gradu – tutkimuksissa ja arvioijina kotimaisille ja kansainvälisille tutkimusjulkaisuille (esim. British Journal of Educational Psychology, Scandinavian Journal of Educational research, Early Childhood Research Quarterly, Journal of Abnormal Child Psychology, Journal of Research in Reading, Educational Research Review, Learning and Individual Differences, International Journal of Educational Development, Journal of Educational Psychology; Journal of speech language and hearing research, Suomen Lääkärilehti). RAY:lta saatava kohdennettu avustus on Niilo Mäki Säätiön perustoiminnan jatkuvuu-

den turvaamisen kannalta elintärkeä ja mahdollistaa eri tutkimushankkeissa tuotetun tiedon jalostamisen käytäntöön levitettävään muotoon. Avustuksen avulla voidaan toteuttaa myös pienempiä, alustavia tutkimus- ja kehittämishankkeita.

RAY:n AK2 -rahoitus mahdollistaa myös elintärkeiden tutkimuksen tukipalveluiden ylläpitämisen. Tämä sisältää NMI:ltä valmistuvien julkaisujen ja opinnäytetöiden tilastomenetelmällisen tuen, alustavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden suunnittelu-, analysointi- ja raportointitukea metodien osalta, sekä laajemmin tilastollisten metodien kehittymisen seurannan kansallisella ja kansainvälisellä tutkimuskentällä ja tarpeelliseksi havaittujen uusien menetelmien tuominen NMI:n tutkijoiden käyttöön. Lisäksi syksyllä 2013 aloitettiin keväaseen asti jatkuva henkilökuntakoulutus tilastollisen menetelmätaitojen kehittämiseksi.

Avokuntoutukseen liittyvä tutkimustoiminta ja sitä kautta tällaisen toiminnan kehittäminen on keskeisiä NMI:n toiminta-alueita. Vain pieni osa tästä työstä voidaan rahoitetaan RAY:n Ak2-avustuksella. Iso osa työstä syntyy NMI:n projektitoiminnan ohessa erilaisten asiantuntijayhteistyöprosessien avulla, joihin NMI:n ulkopuoliset yhteistyökumppanit ovat pyytäneet NMI:n asiantuntijoita mukaan. Yhdessä eri yhteistyötahojen (mm. Psykologian laitoksen Huippututkimusyksikön ja Kehitysvammaliiton) kanssa työstiin vuoden 2013 useita julkaisuja oppimisvaikeuksien ja lapsuuden kehityksen eri kysymyksistä.

NMI:n Kummi-sarja on vakiinnuttanut asemansa korkealaatuisena arviointi- ja kuntoutusmateriaalien julkaisuna. Vuonna 2013 sarjassa julkaistiin ”KUMMI 10. Tavoitteena sujuva lukutaito - Teoriaa ja harjoituksia”. Opas käsittelee lukemisvaikeuksien keskeistä ydintä: lukusujuvuutta. Suomen kielessä lukemisen vaikeudet näyttäytyvät ennen kaikkea sujuvuuden, ei niinkään virheellisyyden, alueella. Kummi 10 tarjoaa lukutaidon kanssa työskenteleville sekä teoriatietoa lukemisen sujuvuuden harjoittelemisesta että käytännön harjaannuttamismenetelmiä. Kummiin on koottu tiivistetysti, mitä tällä hetkellä tiedetään lukemisen sujuvuuden kehittymisestä ja kuntouttamisesta (Lisätietoja hankkeesta, ks. kohta Lukusujuvuus). Vuoden 2013 aikana viimeisteltiin myös Kummi 11-teosta. Vuoden 2014 alussa julkaistava ”KUMMI 11. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin” kuvaa minäkäsitystä erityisesti oppimisvaikeuksien näkökulmasta ja tarjoaa laajan katsauksen nykytietoon aiheesta. Kummissa esitellään myös Minä oppijana -kysely, jolla voi kartoittaa lapsen käsityksiä koulunkäynnistä ja oppimisesta, ja joka on hyvä apu keskusteltaessa lapsen ajatuksista. Lisäksi kirjassa kuvataan lapsen tukemisen periaatteita monipuolisesti: se sisältää runsaasti tehtäviä ja harjoituksia, joita voi käyttää mm. myönteisen minäkäsityksen tukemiseen, hyvien työskentelytapojen kehittämiseen sekä ajatusten, tunteiden ja toiminnan välisten yhteyksien pohtimiseen lapsen kanssa (Lisätietoja hankkeesta, ks. kohta Omis)..

NMI:n ja Onerva Mäen koulun yhteistyönä julkaistiin syksyllä 2013 matematiikan oppimisvaikeuksien ehkäisyyn ja kuntoutukseen suunniteltuun SELKIS-sarjaan vähennyslaskutaitojen harjoitusohjelma: ”Selkis! Vähennyslaskua ymmärtämään” (Koponen ym.). Toisena NMI:n ja Onervan yhteisenä julkaisuhankkeena on ollut uusitun painoksen tuottaminen ”Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa”-kirjasta, jonka ensimmäinen painos julkaistiin jo vuonna 2003. Kirjan toimituskuntaan kuuluvat Tiina Siiskonen, Tuija Aro, Timo Ahonen ja Ritva Ketonen. Kirjan tuottamisessa on toimittajien lisäksi ollut mukana useita kymmeniä asiantuntijoita. Kustantajana on PS-kustannus. Kirja valmistuu keväällä 2014.

NMI:n tutkijat toimivat kutsuttuina asiantuntijoina ja jäseninä useissa erilaisissa työryhmissä. Merkittävimpinä mainittakoon NMI:n panos Tieteellisen toimikunnan asettamassa työryhmässä pohtimassa tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen arviointia lapsilla. Lisäksi NMI:n asiantuntija toimi jäsenenä Suomen Psykologiliiton ja Suomen psykologisen seuran perustamassa testilautakunnassa, joka toimii asiantuntijana testeihin ja niiden käyttöön liittyvissä kysymyksissä tuottaen suosituksia sekä antaen lausuntoja.

NMI:ltä on toiminut myös kaksi työntekijää Opetushallituksen kansallisten oppimisarvioiden työryhmässä kutsuttuna asiantuntijoina. Työryhmä tuotti raportin matematiikan oppimisarviointien seuranta-aineistosta, sekä osallistui asiantuntijoina OPH:n aiheesta järjestämässä seminaarissa.

Tämän yleistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa kuvaavan osuuden loppuun on koottu julkaisuluettelo eri aihealueelta vuoden aikana 2013 ilmestyneistä tai julkaistavaksi hyväksytyistä julkaisuista sekä kongressiesityksistä. Julkaisut ovat myös yhtenäisenä luettelona toimintakertomuksen liitteenä 5.

Puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen liittyvät oppimisvaikeudet

Aiemmin valmistuneen, nimeämisen kehitystä ja nimeämisvaikeuden kuntoutusta käsitelleen väitöskirjan tuloksiin perustuen on jatkettu tutkimustulosten analysointia yhteistyössä Oppiminen ja Motivaatio-huippututkimusyksikön kanssa. Artikkeleiden aiheina ovat lukujonotaitojen ja nopean nimeämisen yhteys laskemisen ja lukemisen sujuvuuteen sekä nopean nimeämisen, fonologisten taitojen sekä muistin yhdessä esiintyvyys ja sen yhteys lukemisen ja kirjoittamisen sujuvuuteen suomalaisilla lapsilla sekä niillä suomalaislapsilla, joilla on perinnöllinen riski lukemisvaikeuteen.

NMI:n Kummi-sarjassa ilmestyi opas lukemisvaikeuslasten kanssa työskenteleville eli opettajille, psykologeille sekä terapeuteille. Kummi tarjoaa lukutaidon kanssa työskenteleville sekä teoriatietoa lukemisen sujuvuuden harjoittamisesta että käytännön harjaannuttamismenetelmiä. Kummiin on koottu tiivistetysti, mitä tällä hetkellä tiedetään lukemisen sujuvuuden kehittymisestä ja kuntouttamisesta. Lisäksi Kummissa kuvataan erilaisia sujuvuuden harjaannuttamiseen käytettyjä menetelmiä ja tarjotaan harjoitusmateriaalia sujuvaan lukemiseen.

NMI on osallistunut aktiivisesti Suomen Akatemian rahoittamien Jyväskylän yliopiston psykologian huippututkimusyksiköiden ”Ihmisen kehitys- ja sen riskitekijät” (JLD –Jyväskylä Longitudinal Study of Dyslexia) sekä sen seuraajan Oppiminen ja Motivaatio -huippuyksikön tutkimushankkeisiin. NMI:n työntekijät ovat osallistuneet hankkeiden alusta asti sekä hankkeiden suunnitteluun, arviointivälineiden valintaan ja kehittämiseen sekä tutkimusaineistojen käsittelyyn ja julkaisemiseen. Huippututkimusyksikkökauden päätyttyä yliopistossa on jatkettu seurantatutkimusaineistojen keruuta erillisten tutkimusrahoitusten avulla. NMI on ollut tiiviisti mukana näiden suunnittelussa, mikä tuottaa pidemmällä aikavälillä merkittäviä julkaisuja. Vuoden 2013 aikana työn alla oli Alkuportaot -hankkeen 7. luokkalaisten seurannan toteuttaminen. Tässä kontekstissa NMI:llä oli aktiivinen rooli sekä luku- että laskutaitojen mittareiden kehittämisessä että valinnassa. Tämä työ tulee tulevaisuudessa tuottamaan sekä uutta menetelmällistä että tutkimuksellista tulosta.

Yhteistyö Onerva Mäen koulun (ent. Haukkarannan koulu) kanssa

NMI ja Haukkarannan koulu (1.1.2013 alkaen Onerva Mäen koulu) ovat tehneet tiivistä ja monimuotoista yhteistyötä koko instituutin toiminnan ajan. Asiantuntijavaihtoa ja koulutustoimintaa on jatk-

tu hyväksi havaitun toimintatavan mukaan. NMI:n ja Onervan yhteisten hankkeiden kohteena vuoden 2013 aikana ovat olleet erityisesti matematiikan taitojen kehittäminen, kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa ja suomea toisena kielenä opiskelevien lasten kielellisten taitojen arviointivälineiden kehittäminen. Toimintavuoden aikana on ollut tekeillä kolme osahanketta ja suunnitteilla yksi uusi.

Jo päättynyt nähdyn ja kuullun eli audiovisuaalisen puheen havaitsemisen tutkimus on keskittynyt puheen havaitsemiseen ja huuliolukuun vaikeissa kuunteluolosuhteissa. Artikkelikäsikirjoitus kielihäiriöisten oppilaiden aineistosta (Audiovisual speech perception in children with specific language impairment in degraded listening conditions) on julkaistu vuonna 2013 Journal of Speech, Language, and Hearing Research- lehdessä.

”Matematiikka paremmaksi”- hankkeessa on kokeiltu jo olemassa olevaa matematiikan taitojen arviointi- ja harjoitusmateriaalia sekä tuotettu materiaalia kielihäiriöisten lasten matematiikan taitojen arviointiin ja harjoittamiseen. Hankkeesta on vastannut Tuire Koponen. Vähennyslaskumateriaali (Selkis! Vähennyslaskua ymmärtämään) julkaistiin syksyllä 2013.

Toisena NMI:n ja Onervan yhteisenä hankkeena on ollut uusitun painoksen tuottaminen ”Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa”-kirjasta, jonka ensimmäinen painos julkaistiin jo vuonna 2003. Kirjan toimituskuntaan kuuluvat Tiina Siiskonen, Tuija Aro, Timo Ahonen ja Ritva Ketonen. Kirjan tuottamisessa on toimittajien lisäksi ollut mukana useita kymmeniä asiantuntijoita. Kustantajana on PS-kustannus. Kirja valmistuu keväällä 2014.

Syksyllä 2013 käynnistyneessä NMI:n ja Onervan yhteistyöhankkeessa tavoitteena on kartoittaa ja kehittää välineitä suomea toisena kielenä puhuvien lasten oppimisen pulmien arviointiin. Hankkeessa kehitettävät uudet välineet tulevat ainakin osittain tietokoneavusteisiksi Niilo Mäki Instituutissa kehitettyyn Neure-ympäristöön ja yhteistyötä tehdään LukiMat-hankkeen kanssa.

NMI:n ja Onervan hankeyhteistyötä pyrittiin myös tiivistämään yhteisellä hankehakemuksella hahmotushäiriöiden kuntoutuksen kehittämiseksi. Muina yhteistyökumppaneina hankehakemuksessa olivat ADHD-liitto ry, Aivoliitto ry, Suomen CP-liitto, ry, Erilaiset oppijat ry sekä Jyväskylän yliopiston Normaalikoulu. Nelivuotiselle hankkeelle myönnettiin RAY:n rahoitus alkaen vuoden 2014 alusta.

Onerva-yhteistyössä yhteistyötahona on lisäksi ollut PS-kustannus (”Joko se puhuu?” –kirjan uusitun painoksen tuottaminen).

Matemaattiset oppimisvaikeudet

Pienten lasten matemaattisten taitojen ja kehityksen tutkimusta jatkettiin yhteistyössä Turun yliopiston oppimistutkimuksen keskuksen kanssa. Yhteistyö keskittyi vuonna 2013 kolmen tutkimus- ja kehittämiskysymyksen ympärille. Ensimmäisenä varhaiskuntoutus-hankkeen vaikuttavuustutkimuksen tulosten analysointiin ja raportointiin, toisaalla uuden kielellisen varhaiskuntoutushankkeen tutkimuksen toteuttamisessa (ks. toisaalla tässä raportissa) sekä kolmanneksi matemaattisten taitojen varhaiskehitystutkimuksen seurannasta, josta on lähetetty artikkelikäsikirjoitus arvioitavaksi.

NMI:n kaksi asiantuntijaa on mukana Opetushallituksen 9. luokkalaisten matematiikan oppimistulosten kansalliseen arviointitutkimuksen työryhmässä. Tutkimusaineiston keruu toteutettiin keväällä

2012. Kysessä on merkittävä tutkimusaineisto, jossa on seurattu samaa 3502 lapsen matemaattisten taitojen kehitystä 3. luokan alusta lähtien. NMI:n osuus hankkeessa oli heikosti suoriutuvien oppilaiden suoriutumisen ja tukitoimien analysointi. Tulokset julkaistiin Opetushallituksen raporttisarjassa keväällä 2013 ja OPH:n järjestämässä seminaarissa elokuussa 2013.

NMI:n toimittama ”Matematiikka –näkökulmia opettamiseen ja oppimiseen” –kirja (painokset 1997 ja 2004) on ollut kaikkien korkeakoulujen opetussuunnitelmissa alan keskeinen perusteos opiskelijoille. Molempien kirjojen painokset ovat loppuunmyytyjä. Kirjasta on tarkoitus tuottaa kokonaan uudistettu laitos yhteistyössä Tampereen yliopiston kasvatustieteen laitoksen kanssa. Vuonna 2013 työstettiin lähes 40 alan johtavaa asiantuntijan tuottamia artikkeleita oppikirjamaisiksi katsauksiksi. Kirja julkaistaan vuonna 2014.

Niilo Mäki Instituutin ja Haukarannan koulun yhteisessä ”Matematiikka paremmaksi”- hankkeessa on kokeiltu ja kehitetty matematiikan arviointimateriaalia sekä luotu toimintamalleja, jotka tukevat huolellista matematiikan taitojen arviointia.

Vuoden 2013 aikana NMI:n tutkijat osallistuivat kansainvälisiin kongresseihin sekä vuosittain Suomessa järjestettävään tutkijatapaamiseen pitäen näissä matematiikan oppimisvaikeuksiin liittyviä esityksiä.

Motoriset vaikeudet ja oppiminen

CP-liiton koordinoima Mukaan!-hanke jatkui vuonna 2013. Niilo Mäki Instituutti on mukana hankkeessa kahdella tavalla. NMI on mukana kehittämässä tietokoneavusteisia arviointimenetelmiä CP-vammaisten lasten ja nuorten lukemisen ja laskemisen perustaitojen ja niihin liittyvien alataitojen arviointiin. Tehtävät tulevat olemaan nk. esteettömiä arviointitehtäviä, jolloin motoriikan ja näönkäytön pulmat on huomioitu siten, että mahdollisimman moni lapsi pystyisi suorittamaan tehtävät vamman vaikeusasteesta riippumatta. Tehtävien ”päälle” tullaan vielä rakentamaan ominaisuus, joka mahdollistaa mm. kirjasinkoon ja kuvioiden koon sekä värikontrastien säätämisen lapselle itselleen sopivimmaksi yhdistelmäksi. Lisäksi NMI:ssä kehitetään motoriikan havainnointilomaketta, jonka normituksen pilottiaineistot kerättiin ja analysoitiin vuonna 2013. DCD-havainnointilomakkeen kehittämisen suhteen pyrittiin löytämään kansainvälisistä vertailua mahdollistavaa havainnointilomakkeista käännettäväksi soveltuva kyselylomake. Kartoituksen jälkeen käännösprosessiin valittiin hollantilainen motoriikan havainnointilomake Motor Observation Questionnaire for Teachers (MOQ-T). Se on 18-kohtainen kyselylomake, jonka lapsen tunteva liikunnanopettaja tai luokanopettaja voi täyttää noin viidessä minuutissa. Lomakkeella havainnoidaan lapsen hieno- ja karkeamotorisia taitoja ja pistemäärän perusteella voidaan päätellä, onko lapsella mahdollisesti pulmia motorisessa oppimisessa. MOQ-T –lomakkeen suomenkielisen ja suomenruotsinkielisen käännöksen oikeudet myönnettiin yksinoikeudella Niilo Mäki Säätiölle testin kehittäjän Marina Schoemakerin ja NMS:n välisellä sopimuksella. NMS ja Suomen CP-liitto ry sopivat keskinäisellä sopimuksella lomakkeen maksuttomasta käyttöoikeudesta hanke- ja tutkimuskäytössä. Havainnointilomake saatetaan sähköiseen muotoon ja julkaistaan NMI:n sivuilla.

NMI on ollut mukana myös Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKESin tutkimushankkeen työryhmässä, missä analysoidaan oppimisen, kouluosaavutusten, kognitiivisten taitojen ja liikunnan välisiä yhteyksiä viidesluokkalaisten lasten seurantaotoksessa.

CP-vammoihin liittyviä neuropsykologisia kysymyksiä on tutkittu toistaiseksi vähän, vaikka aiheen tärkeys on toki tunnustettu. Tutkimustulokset ovat hajanaisia, ja niiden pätevyyttä on vaikea vertailla keskenään. Lasten vammojen vaikeusasteet ja käytetyt tutkimusmenetelmät vaihtelevat tutkimuksesta toiseen. Viime aikoina on kuitenkin ollut havaittavissa uudenlaisen kiinnostuksen viriäminen CP-vammaisten lasten ja nuorten kognitiiviseen ja neuropsykologiseen tutkimukseen, mikä on tuottanut uusia avauksia neuropsykologisten perusprosessien ymmärtämiselle. Tätä ymmärrystä parantamaan julkaistiin vuonna 2013 opas ”Osaaks sä? - Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin”.

Tarkkaavuuden ongelmiin ja ylivilkkauteen liittyvät vaikeudet

Koulussa toteutettavia tarkkaavuushäiriöisten lasten ja nuorten tukitoimia kehitettiin edelleen. Vuonna 2010 aloitettussa myös yhteistyössä Itä-Suomen seudullisen tehostetun ja erityisen tuen kehittämisverkoston kanssa sovellettiin ja tutkittiin konsultaatiomallia, jossa luokanopettajat suunnittelevat ja toteuttavat tukitoimia omassa luokassaan erityisopettajien ohjauksessa. Tämä työ jatkuu ProKoulu-hankkeen puitteissa.

Oppimisvaikeuksien ja muiden kognitiivisten häiriöiden kuntoutusta ohjaava diagnostiikka

Oppimisvaikeuksien ja muiden kehityksellisten häiriöiden diagnostiikan pohjana käytetään kansainvälistä tautiluokitusta (Stakes, 1994: ICD-10). Tautiluokituksessa sekä oppimisvaikeuksien että kielellisten erityishäiriöiden yksi keskeinen kriteeri on niiden suhde muihin kognitiivisiin kykyihin, erityisesti yleiseen älylliseen kapasiteettiin. Erityisvaikeuksissa lähtökohtana on ollut, että osaamisen näillä alueilla täytyisi olla huomattavasti heikompaa kuin yleisempi kognitiivinen kyvykkyys muutoin on. Lähestymistapaa pidetään nykyään osittain vanhentuneena. Lisäksi käsitykset yleisen kyvykkyuden ja älyllisten tekijöiden rakenteesta ovat muuttuneet merkittävästi viime vuosien aikana. Siksi kuntoutusta ohjaavaan diagnostiikkaan liittyvää tutkimusta on pyritty lisäämään myös NMI:ssä.

Niilo Mäki Instituutin Lastentutkimuslinikalla käy vuosittain lähes 50 lasta, joiden kanssa tehdään laaja-alaiset kognitiiviset arvioinnit koulutaitojen arvioinnin lisäksi. Tämä jo yli 1100 lapsen karttuva aineisto on maailmalaajuisestikin arvioiden merkittävä. Aineistoa pyritään hyödyntämään tiedon tuottamisessa entistä intensiivisemmin NMI:n asiantuntijoiden yhteistyönä. Syksystä 2011 alkaen NMI:n tutkijat ovat kokoontuneet kahdesti kuussa paneutuakseen aineiston analysointiin ja siitä kerätyn tiedon julkaisemiseksi.

Yksi käytännön oppimisvaikeustyössä erittäin akuuteista kysymyksistä on uusien älykkyydestien soveltuvuus diagnostiseen käyttöön sekä oppimisvaikeuksissa että kielellisissä häiriöissä. Tätä pyritään NMI:ssä selvittämään parhaillaan karttuvalla aineistolla lastentutkimuslinikalta sekä erillisotoksina lähialueen kouluilta (WISC-III aineisto kerätty Jyväskylän normaalikoululta syksyllä 2011) sekä yhteistyössä erityiskouluilta (Haukarannan koulu). Seuranta-aineisto testin uudella versiolla (WISC-IV) kerättiin syksyllä 2012 samoilta vertailuryhmän lapsilta sekä tutkimusaineisto vuoden mittaan Lastentutkimuslinikalla vierailleilta lapsilta ja Onervan koulusta. Tutkimuksen tuloksia esiteltiin oppimisvaikeustutkimuksen päivillä 2013 sekä lukuisissa psykologeille suunnatuissa koulutuksissa.

Julkaisut 2013

Oppimisvaikeudet

Aro, M., Aro, T., Koponen, T., & Viholainen, H. (2013). Oppimisvaikeudet. Teoksessa M. Jahnuainen (toim.) erityishuolto ja -opetus Suomessa (s. 299-325), Kustantaja: Vastapaino.

Kielenkehitys ja kielen häiriöt

Meronen, A., Tiippana, K., Westerholm, J., & Ahonen, T. (2013). Audiovisual speech perception in children with developmental language disorder in degraded listening conditions. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 56(1), 211-221.

Määttä, S., Aro, T., Laakso, M-L., Ahonen, T. & Tolvanen, A. (2013). Developmental trajectories of prelinguistic communication skills. Presentation held at the European Conference on Developmental Psychology. 5.9.2013, Lausanne, Switzerland.

Määttä, S., Laakso, M-L., Tolvanen, A., Ahonen, T. & Aro, T. (in press). Language and short-term memory of children with differing developmental trajectories of prelinguistic communication skills: a follow-up at age 5. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*.

Lukutaito

Jere-Folotiya, J., Chansa-Kabali, T., Munachaka, J., Sampa, F., Yalukanda, C., Westerholm, J., Serpell, R. & Lyytinen, H., Richardson, U. The effect of using a mobile literacy game to improve literacy levels of grade one learners in Zambian schools. *Educational Technology Research & Development*

Heikkilä, R., Aro, M., Närhi, V., Westerholm, J., & Ahonen, T. (2013). Does training in syllable recognition improve reading speed? A computer-based trial with poor readers from second and third grade. *Scientific Studies of Reading*, 17(6), 398-414.

Kairaluoma, L., Torppa, M., Westerholm, J., Ahonen, T., & Aro, M. (2013). The nature of and factors related to reading difficulties among adolescents in a transparent orthography. *Scientific Studies of Reading*, 17(5), 315-332.

Närhi, V. (2013). Lievään kehitysvammaisuuteen liittyvän heikon lukutaidon piirteet ovat samanlaisia kuin erityisessä lukemisvaikeudessa. 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät; 17.-18.5.2013. Turku. (Suullinen esitys).

Närhi, V., Peltomaa, K. & Aro, M. (hyväksytty julkaistavaksi). Lievään kehitysvammaisuuteen liittyvä heikko lukutaito: erityisen vaikeaa lukemisvaikeutta? *NMI-Bulletin*.

Salmi, P., Huemer, S., Heikkilä, R. & Aro, M. (2013). Tavoitteena sujuva lukutaito - Teoriaa ja harjoituksia. *KUMMI 10*. Niilo Mäki Instituutti.

Sosiaaliset taidot

Parhiala, P., Torppa, M., Eklund, K., Aro, T., Poikkeus, A.-M., Heikkilä, R., & Ahonen, T. (submitted) Psychosocial functioning of children with and without dyslexia: a follow-up study from age 4

Lautamo, T., Laakso, M-L., Aro, T., & Ahonen, T. (submitted). Test-retest reliability of the Play Assessment for Group Settings (PAGS). *American Journal of Occupational Therapy*

Itsesäätely, tarkkaavaisuus, toiminnanohjaus

Aro, T., Poikkeus, A.-M., Laakso, M.-L., Tolvanen, A., & Ahonen, T. (in revision). Associations between private speech, behavioural self-regulation, and cognitive abilities.

Aro, T., Laakso, M.-L., Määttä, S., Tolvanen, A., & Poikkeus, A.-M. (in press). Associations between toddler-age communication and kindergarten-age self-regulatory skills. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*

Aro, T., Määttä, S., Laakso, M.-L., & Poikkeus, A.-M. (2013). Associations between toddler-age language and kindergarten-age attention, memory and executive functions. Oral presentation at the 16th European Conference on Developmental Psychology, Lausanne, Switzerland.

Honkasilta, J., Sandberg, E., Närhi, V. & Jahnuainen, M. (accepted). ADHD in the context of Finnish basic education. Emotional and Behavioural Difficulties.

Motoriikka:

Viholainen, H., Aro, T., Purtsi, J., Tolvanen, A., & Cantell, M. (2013). Connections between self-evaluated motor competence and psychosocial well-being in adolescence mediated by self-concept of physical education, reading and mathematics. *British Journal of Educational Psychology*,

Pirilä, S., & van der Meere, J.J. (2013). Osaaks sä? - Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Matematiikka

Hannula-Sormunen, M., Tobeyns, J., Räsänen, P., & Lehtinen, E. (submitted). Children's preschool subitizing, spontaneous focusing on numerosity and counting skills as predictors of mathematical performance 6-7 years later at school. Special issue in *Mathematical Thinking and Learning*.

Koponen, T., Salmi, P., Eklund, K. & Aro, T. (2013). Counting and RAN: Predictors of arithmetic calculation and reading fluency. *Journal of Educational Psychology*, 105(1),162-175. doi: 10.1037/a0029285

Koponen, T., Salmi, P., Torppa, M., Eklund, K., Aro, T., Aro, M., Poikkeus, A.-M., Lerkkanen, M.-K., & Nurmi, J.-E. (submitted). Counting and Rapid Naming: General or Skill-specific Predictors of Arithmetic and Reading Fluency.

Mazzocco, M., & Räsänen, P. (2013). Contributions of longitudinal studies to evolving definitions and knowledge of developmental dyscalculia. *Trends in Neuroscience and Education*, 2, 65–73.

Räsänen, P. (in press). Computer assisted intervention on numerical cognition. In R. Cohen Kadosh & A. Dowker (eds.) *Oxford handbook of numerical cognition*. London: Oxford University Press.

Räsänen, P. (2013). Difficulties in math as part of learning difficulties. A keynote lecture in the EVÜKO 3 seminar, Tallinna Ülikool, Estonia, October 4th 2013.

Räsänen, P. (2013). Desarrollo e intervenciones tempranas para lograr habilidades numéricas. Una presentación en la 13ª Encuentro Internacional de Educación Inicial y Preescolar. Monterrey, Mexico, Octubre 24–26, 2013.

Räsänen, P. (2013). The effectiveness of special needs education in mathematics in upper primary school: some reflections from the 2012 National Assessment of Learning Outcomes study in Finland. A presentation in the The seventh conference of the Nordic Research network on Special Needs Education in Mathematics (NORSMA) Copenhagen, November 14–15, 2013.

Räsänen, P. & Närhi, V. (2013). Heikkojen oppilaiden koulupolku. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) *Perusopetuksen matematiikan oppimistulosten pitkittäisarviointi vuosina 2005-2012. Koulutuksen seurantaraportit 2013:4* (ss. 173-229). Tampere: Opetushallitus.

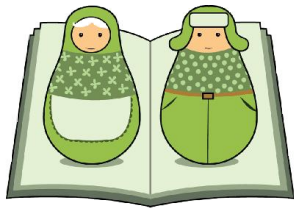
Zhang, X., Koponen, T., Räsänen, P., Aunola, K., Lerkkanen, M., & Nurmi, J. (2013). Linguistic and Spatial Skills Predict Early Arithmetic Development via Counting Sequence Knowledge. *Child Development*. DOI:10.1111/cdev.12173.

Yleiset kognitiiviset taidot

Räsänen, P., & Paananen, M. (2013). Yleisen kognitiivisen kyvykkyyden stabiliteetti ja yksilöllinen vaihtelu lapsilla, joilla on oppimisvaikeuksia: WISC-III ja WISC-IV mittareina. Esitys 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät, Turku 17.-18.5.2013.

Syvöja, H., Kankaanpää, A., Tammelin, T., Räsänen, P., Tolvanen, A., & Ahonen, T. (submitted). Internal consistency and stability of the CANTAB neuropsychological test battery in children

LUKEMISSUJUVUUDEN KEHITYKSEN TUKEMINEN KOULUIÄSSÄ (RAY C21) (2012–2014)



Yhdessä lukemaan!

Lukumummit ja -vaarit

Projektin rahoittaja: RAY

Projektin vetäjä Paula Salmi

Projektin henkilöstö Paula Salmi, Hanna Pöyliö, Pilvi Peura, Elisa Oraluoma; tuntityöntekijät: Johanna Manninen, Johanna Vilola, Hanna Härkänen, Annastiina Kettunen, Maria Paananen, Juho Polet, Pasi Kalliolahti, Taru Pesola, Katja Korhonen, Oona Lehto, Outi Jousenkylä, Teemu Tanninen

Projektin tavoitteet

Projektin tavoitteena on kehittää, arvioida ja saattaa tarjolle uutta tietoa ja menetelmiä sujuvan lukemisen harjoitteluun. Hankkeen osatavoitteet:

- 1) kehitetään ja arvioidaan uusi toimintamalli vapaaehtoistyönä toteutettavaan yksilölliseen lisätukeen lukusujavuuden harjaannuttamiseksi kouluilla (Lukumummit ja -vaarit)
- 2) kehitetään ja arvioidaan uusia lukusujavuuden harjaannuttamisen välineitä ja materiaaleja käytäntöön oppimisvaikeusalan ammattilaisille
- 3) laaditaan opas lasten vanhemmille lukemissujavuuden ongelmista ja niiden tukemisesta arjessa

Projektin toiminta 2013

Lukumummi ja -vaari –toimintamallia kokeiltiin Jyvässeudun kouluilla keväällä ja syksyllä. Keväällä 41 Lukumummi ja -vaaria kävi 21 koululuokalla ja syksyllä 38 Lukumummi ja -vaaria 22 luokalla. Kultakin luokalta osallistui kaksi 2.-6. luokan oppilasta lukutuokioihin. Toiminnan vaikuttavuutta arvioitiin osallistuneiden lasten, opettajien sekä vapaaehtoisten kannalta. Lisäksi itsenäistä Lukumummi ja -vaari –toimintaa kokeili 11 Lukumummi ja -vaaria kahdella koululla. Hanke perehdytti Lukumummit ja -vaarit toimintaan ja järjesti vertaisryhmiä vapaaehtoisille toiminnan aikana yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piirin kanssa. Toimintamallissa vapaaehtoiset eläkeläiset tarjoavat kouluilla ja koulutyön aikana säännöllisiä, ohjattuja lukutuokioita lapsille, joilla on ongelmia lukemisen sujuvuudessa. Tavoitteena on lisätä hitaiden, vähän lukevien lasten lukemiskokemuksia ja innostaa lukemaan.

Keväällä toteutettiin yksi intensiivinen kuntoutuskokeilu ryhmätutkimuksena Jyvässeudun kouluilla. Ryhmäkokeilussa käytettiin Israelissa kehitettyä tietokoneharjoitusohjelmaa. Pelikertoja oli yksitoista. Harjoitusohjelmaa kokeili 26 luokkaa. Kultakin luokalta osallistui kaksi 2.-6. luokan oppilasta. Li-

säksi toteutettiin keväällä kaksi intensiivistä kuntoutuskokeilua yksilötutkimuksena kouluilla ja syksyllä 4 lapsen pienryhmätutkimuksena NMI:llä yhteistyössä Jyväskylän kaupungin perheneuvolan kanssa. Kuntoutussisältöjen tavoitteena on harjaannuttaa lauseyhteyden hallintaa nopeutetulla yleisellä lukuharjoittelulla (ryhmätutkimus) sekä merkitysyksiköiden (morfeemien) tunnistamisen automatisoimista nopeutetulla toistoharjoittelulla ja vahvistamalla morfologista tietoisuutta (yksilö- ja pienryhmätutkimus). Lisäksi suunniteltiin lukemissujuvuuden harjoitusohjelma ja tehtiin alkumittaukset intensiiviseen lukemisen interventioon liittyen osana Opin pystymään –hanketta. Tutkimuksilla pyrittiin selvittämään tämän tyyppisen harjoittelun vaikuttavuuden ehtoja ja mekanismeja. Tarkoituksena on kehittää ja arvioida tutkimushavaintoihin pohjaavaa käytännöllistä sovellusta harjaannuttamisen menetelmiksi. Lisäksi pilotoitiin syksyllä hankkeeseen liittyen koululla kännykkämobiilisovellusta, jolla kerätään tietoa lasten vapaa-ajasta. Vuoden aikana jatkettiin kuntoutuskokeilujen raportointia. Yksi opinnäytetyö valmistui tietokoneharjoitusohjelman vaikuttavuudesta ja yksi Lukumummi ja –vaari –toiminnasta. Lisäksi uusia opinnäytetöitä aloitettiin liittyen em. kuntoutuskokeiluihin.

Vanhempien lukivaikeus-oppaan työstämistä jatkettiin. Oppaan tarkoituksena on tarjota lukemisvaikeuslasten vanhemmille suunnattu tiivis tietopaketti lukemissujuvuuden ongelmista, niiden vaikutuksista lapsen toimintaan sekä keinoista tukea lukemisen sujuvuutta arjessa. Lisäksi alkuvuodesta julkaistiin edellisen lukemissujuvuus-hankkeen aikana aloitettu Kummi-opas lukemisvaikeuslasten kanssa työskenteleville eli opettajille, psykologeille sekä terapeuteille. Oppaaseen on koottu teorian tietoa lukemisen sujuvuuden kehittymisestä ja kuntouttamisesta sekä käytännön harjaannuttamismenetelmiä.

Hankkeen toimintaa ja tuloksia on esitelty vuoden aikana hankkeeseen osallistuneille opettajille sekä avoimelle yleisölle pidetyissä seminaareissa, NMI:n koulutustilaisuuksissa ympäri Suomea, valtakunnallisessa Oppimisvaikeustutkijatapaamisessa Turussa sekä kansainvälisessä luitutkijoiden konferenssissa Hong Kongissa. Lisäksi hankkeen Lukumummi ja –vaari -toiminnasta on julkaistu keväällä juttu Korpilahden paikallisanomissa sekä syksyllä Keski-Suomen radiossa ja Keski-Suomen alueuutisissa.

Projektin tulokset 2013

1) Uusi Lukumummi ja –vaari -toimintamalli valmistui vapaaehtoistyönä toteutettavaan yksilölliseen lisätukeen lukusujuvuuden harjaannuttamiseksi kouluilla; tulosten mukaan osallistuvat lapset, joilla oli lukemissujuvuuden pulmia, kokivat Lukumummien ja –vaarien avun hyödylliseksi ja lukemiseen innostavaksi, vapaaehtoiset Lukumummit ja –vaarit saivat merkityksellisyyden ja auttamisen kokemuksia sekä opettajat kokivat Lukumummien ja –vaarien tuovan lisäapua lukemisen tukemiseen ja auttavan verkottumista lähiyhteisöön

2) Morfologiainterventioon, tietokoneharjoitusohjelmaan sekä Lukumummi ja –vaari -toimintaan osallistuneiden lasten lukeminen sujuvoitui harjoitusjakson ja siihen kuuluvan seurantajakson aikana. Harjoittelun vaikutukset yleistyivät muuhun kuin harjoitettuun materiaaliin ja auttoivat tavoittamaan ikätovereita lukutaidossa osalla kokeiluun osallistuneista lapsista.

3) Vanhempainopasta työstettiin. Opas viimeistellään seuraavan toimintavuoden 2014 aikana.

Keskeiset yhteistyötahot

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri, Jyväskylän kaupungin perheneuvola sekä alueen koulut ja opettajat, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos, psykologian laitos ja soveltavan kielentutkimuksen keskus sekä Haifan yliopisto, Israel

Julkaisut 2013

Härkänen, H. & Vilola, J. (2013). Tietokoneavusteisen nopeutetun lukemisharjoittelun vaikutus lukemissujuvuuteen ja –motivaatioon 2.-6.-luokkalaisilla oppilailla, joilla on haasteita lukemissujuvuudessa. Erityspedagogiikan pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylä.

Liljander, L. (2013). Alakouluikäisten lasten käsitykset lukemista motivoivista tekijöistä. Erityspedagogiikan pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylä.

Peura, P., Pöyliö, H., Salmi, P., & Aro, M. Enhancing reading fluency through volunteers. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

Pöyliö, H., Salmi, P., Peura, P. & Aro, M. (2013). Reading as an out-of-school activity among Finnish children. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

Pöyliö, H., Salmi, P., Peura, P. & Aro, M. (2013). Kuvaus kahden lapsen yksilöinterventiosta: Lukemissujuvuuden harjoittaminen morfologisen tietoisuuden harjaannuttamisen ja morfeemien toistavan lukemisen avulla. Oppimisvaikeuksien 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen 17. –18.5.2013, Turku.

Salmi, P., Huemer, S., Heikkilä, R. & Aro, M. (2013). Tavoitteena sujuva lukutaito - teoriaa ja harjoituksia. KUMMI 10. Niilo Mäki Instituutti.

Salmi, P., Pöyliö, H., Peura, P. & Aro, M. Enhancing reading fluency by accelerating sentence reading. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

PIENTEN LASTEN KOGNITIIVISTEN KEHITYSVIIVÄSTYMIEN PERHEKESKEINEN KUNTOUTUS (VARKKU2), RAYC22 (2010–2013)

Projektin rahoittaja: RAY

Projektin vetäjä Aino Mattinen

Projektin henkilöstö Aino Mattinen, Paula Alpimaa-Reivolahti, Satu Laitinen

Projektin tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää ja kokeilla materiaalia ja yhteistyömallia, jossa lapsen kuullun ymmärtämisen kehittymistä tuetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lapsen perheen kasvatuskumppanuuden pohjalta. Tavoitteena on kehitetyn ohjelman esittelemineen, levittäminen ja juurruttaminen alan ammattilaisten työvälineeksi. Tavoitteena on myös kuulun ymmärtämisen interventiointiin liittyvän tutkimustiedon lisääminen. Kuullun ymmärtämisen interventioon liittyviä tutkimustuloksia on esitelty ja tullaan esittelemään kotimaisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa ja tiedejulkaisuissa sekä lasten vanhemmille ja alan ammattilaisille suunnatuissa kirjoituksissa ja koulutustilaisuuksissa.

Projektin toiminta 2013

Vuoden 2013 aikana saatettiin lopulliseen muotoonsa Jänistarinat – ymmärtävän kuuntelemisen ohjelman kirjallinen materiaali. Myös ohjelman muuta materiaalia on valmistettu vuoden 2013 aikana. Lasten välimittaukset, loppumittaukset ja viivästetyt loppumittaukset tehtiin vuoden 2012-2013 tutkimuksiin osallistuneille lapsille. Myös muuta tutkimusaineistoa on kerätty koko vuoden 2013 ajan. Sekä vaikuttavuustutkimuksen että muun tutkimusaineiston analysointia on tehty koko vuoden 2013 ajan. Vuoden 2011-2012 tutkimukseen osallistuneiden lasten vanhemmille on järjestetty mahdollisuus kuulla lastaan koskevista tutkimustuloksista.

Erilaisissa tutkija- ja koulutustapahtumissa on esitelty sekä Ymmärtävän kuuntelemisen ohjelmaa (Jänistarinat) että edellisessä projektissa (Varkku1) kehitettyä Varhaisten matemaattisten oppimisvalmiuksien kehittämisohjelmaa (Nallematika). Nallematikan ruotsinkielinen versio, Nallematte, valmistui vuoden 2013 aikana.

Projektin tulokset 2013

Hankeessa kehitetyn ohjelman kirjallinen materiaali saatiin valmiiksi vuoden 2013 loppuun mennessä. Myös ohjelman vaikuttavuuteen kohdistunut tutkimusaineisto saatiin kerättyä ja osittain analysoitua vuoden 2013 aikana.

Keskeiset yhteistyötahot

Projektissa kehitettävä ohjelma ja ohjelmaan liittyvä tutkimus on tehty Niilo Mäki Instituutin ja Turun Yliopiston Oppimistutkimuksen keskuksen yhteistyönä. Tutkimusryhmän jäseninä ovat olleet Aino Mattinen ja Pekka Räsänen Niilo Mäki Instituutista sekä Anu Kajamies, Minna Hannula-Sormunen ja akatemiaprofessori Erno Lehtinen Turun yliopiston Oppimistutkimuksen keskukselta. Lisäksi projektissa on tehty yhteistyötä mm. opinnäytetöiden osalta Turun yliopiston Opettajakoulutuksen (professori Marja Vauras, yliopistotutkija Janne Lepola) sekä Lastentarhanopettajakoulutuksen (varhaiskasvatuksen professori Maarit Silve'n) kanssa. Projektin yhteistyökumppanina on Turun kaupungin opetus- ja kasvatustoimeen kuuluva varhaiskasvatus.

Julkaisut 2013

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M.M. & Lehtinen, E. 2013. Jänistarinat – ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma varhaiskasvatukseen. NMI-Bulletin, oppimisvaikeuksien erityislehti, 2, 41–59.

Silve'n, M., Husu, J., Lepola, J. & Mattinen, A. 2013. Oppimisen ja kouluvalmiuksien tukeminen varhaiskasvatukseen keinoihin. Teoksessa K. Pyhäntö, E. Vitikka & K. Nyysölä (toim.), Oppiminen ja pedagogiset käytännöt varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, OPH. Painossa oleva käsikirjoitus.

Laitinen, S., Mattinen, A., Kajamies, A., Vauras, M. & Lepola, J. 2013. Pienten lasten tehtäväsuuntautuneisuus ja sen kehittyminen päiväkodin lukutuokioissa. Kasvatus 44 (5), 482–493.

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M. M. & Lehtinen, E. 2013. Jänistarinat – ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma varhaiskasvatukseen. Symposium-esitys. 16. Valtakunnallinen oppimisvaikeustutkijatapaaminen, 17. –18.5. 2013, Turku.

OPPIMISVAIKEUDET JA LAPSEN OMA KOKEMUS (OMIS) RAY C24 (2010–2013)



Projektin rahoittaja: RAY

Projektin vetäjä Tuija Aro

Projektin henkilöstö Elina Järviluoma, Marketta Mäntylä, Mika Paananen, Tuija Aro

Projektin tavoitteet

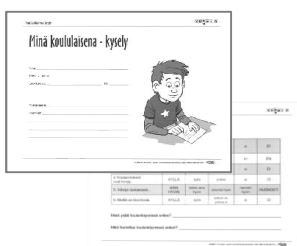
Hankkeen tavoitteena oli lisätä tietoa lasten ja nuorten oppimisvaikeuksiin liittyvistä kokemuksista sekä tuottaa materiaalia niiden arvioimiseen ja myönteisen minäkäsityksen tukemiseen opettajien ja terapeuttien käyttöön.

Projektin toiminta 2013

Yhteistyössä Jyväskylän kaupungin koulujen kanssa kokeiltiin aiempina vuosina tehtyjen ns. OMIS-materiaalien soveltuvuutta ryhmätyöskentelyyn ja erityisopettajien käyttöön mm. siten, että OMIS-hanke järjesti ryhmätoimintaa eräällä koululla keväällä 2013 ja erityisopettajat kokeilivat materiaaleja omassa työssään. Lisäksi syksyllä 2013 toteutettiin ryhmäkuntoutus yhteistyössä Lastentutkimuskeskuksen kanssa. Materiaalista saatiin hyvää palautetta. Hankkeessa kootun Minä koululaisena -kyselyn aineisto saatiin käsiteltyä ja tuloksia esiteltiin mm. Lausannassa kehityspsykologian alan kongressissa lokakuussa ja useissa koulutustilaisuuksissa. Hankeen tuotoksia on esitelty koulutuksissa ja mm. Ilona Iksen toimittamassa radio-ohjelmassa Tiedetiistai. Koska hanke päättyi vuonna 2013, pääasiallinen toiminta vuonna kohdistui tuotosten loppuun saattamiseen (ks. alla).

Projektin tulokset 2013

Hankkeessa tuotettu tehtävämateriaali valmistui vuoden 2013 lopulla ja se ilmestyi vuoden 2014 alussa KUMMI 11 julkaisuna (ks. julkaisut alla). Julkaisu sisältää teoreettista tietoa mm. minäkäsityksestä ja minäpystyvyydestä sekä niiden yhteydestä oppimisvaikeuksiin. Sen mukana tulee CD, jolta löytyy Minä koululaisena -kysely ja runsaasti yksilö- ja ryhmätyöskentelyyn soveltuvia ns. OMIS-tehtäviä. Myös kahdeksan oppaan sarja oppimisvaikeuksista lapsille, nuorille ja heidän vanhemmille valmistui vuoden lopulla, ja se tulee maksuttomaan jakeluun NMI:n verkkosivujen kautta.



Keskeiset yhteistyötahot

Asiantuntijoita ja materiaalin kokeilijoita on hankkeessa ollut mukana seuraavista tahoista: Jyväskylän kaupungin koulutoimi ja Perheneuvola, KSSHP, Larmis Helsingistä, Psyke Tampereelta, Tera-pianurkka Nummelasta, MLL, ADHD-liitto, VamLas sekä yksittäisiä asiantuntijoita. Lisäksi Lapsiasiavaltuutetun toimiston kanssa suunnitteilla tapahtuma vuoden 2014 Hyvä Alku-messuille liittyen lapsen kuulemiseen eri palveluntuottajien ja viranhaltijoiden toimesta.

Julkaisut 2013

Aro, T., Järviluoma E., Mäntylä, M., Mäntynen, H., Määttä, S., & Paananen, M. (2014). *KUMMI 11. Arviointi, opetus ja kuntoutusmateriaaleja. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin*. Jyväskylä: NMI.

Järviluoma, E. (2013). OMIS – oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus. Oppimistutkimuksen päivät, Turku, 17.-18.5.2013.

Mäntylä, M. (2013). Minä koululaisena -kysely. Oppimistutkimuksen päivät, Turku, 17.-18.5.2013.

Mäntylä, M. (2013). Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus. Psykologimessut, Helsinki, 31.101-1.11.2013.

Paananen, M., (2013). Omis – oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus, Tutkijapäivät, Jyväskylä Agora 7.6.2012

Paananen, M., Määttä, S., Mäntylä, M. & Aro, T. (2013, September). Should we ask the children about the difficulties in learning? School and learning related experiences of elementary school pupils. Poster session presented at the 16th European Conference on Developmental Psychology, Lausanne, Switzerland.

MUKAAN – LIIKUN, OPIN, OSALLISTUN –HANKE, RAY (2012–2014)

Projektin rahoittaja: RAY

Projektin vetäjä: Elina Hakkarainen (CP-Liitto)

Projektin henkilöstö: Elina Hakkarainen ja Piritta Asunta (CP-liitto ry)

Tuire Koponen, Johanna Manninen, Oleksandr Maslov, Ivan Maslov, Helena Palm

Projektin tavoitteet

Hankkeen toisen vuoden tavoitteet liittyivät lukemisen ja matematiikan perustaitojen arviointimethodien sekä motoristen taitojen havainnointilomakkeen kehittämiseen ja testaamiseen yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi tavoitteena oli kehittää Neure –arviointiympäristön esteettömyys ominaisuuksia. Hankesuunnitelmaan oli kirjattu vuodelle 2013 seuraavat päätavoitteet:

1. Menetelmien testaaminen valtion erityisoppilaitoksissa sekä yhteistyössä Lempäälän koulujen kanssa.
2. Tutkimusaineiston kerääminen ja raportoinnin aloittaminen.

Projektin toiminta 2013

Vuoden 2013 aikana Neure-tehtäviä kehitettiin yhteistyökumppaneiden kanssa lukemisen ja matematiikan perustaitojen ja niiden alla olevien valmiuksien arviointiin. Helmikuussa ja marraskuussa pidettiin työpajapäivät Keski-Suomen yhteistyökumppaneille. Työpajaan osallistui asiantuntijoita Onerva Mäen koulusta, Tikoteekista ja Huhtaharjun koulusta. Syyskuussa Ruskeasuon koululla pidettiin kaksipäiväinen työpaja, jonka aikana koulun henkilöstölle esiteltiin Neure-tehtäviä ja henkilökunnalta ja oppilailta kerättiin käyttäjäkokemuksia tehtävistä. Kokemusten ja palautteiden pohjalta tehtäviä kehitettiin edelleen kohderyhmän tarpeet huomioiden. Keväällä 2013 Lempäälän yhteistyökoululla jatkui motoriikkakerho syksyn 2012 tavoin yhteistyössä Mukaan-hankkeen kanssa.

Kevään 2013 aikana suoritettiin Motoriikan havainnointilomakkeen validointitutkimus. Jyväskylän ja lähialueiden kouluista kerättiin noin 200 oppilaan otos siten, että opettajat täyttivät lapsista lomakkeen ja samojen lasten motorista suoriutumista eri taitoalueilla arvioitiin Movement Assessment Battery for Children –testillä. Validointitutkimuksen tuloksena todettiin, että MoHa-lomake antaa luotettavimman tuloksen 6 – 9 –vuotiaiden ikäryhmässä, jolloin lomakkeen tarkkuutta tunnistaa juuri ne lapset, jotka tarvitsevat motoriikan tukea, voidaan pitää hyvänä. MoHa-lomakkeen käänösprosessista ja validoinnista laaditaan tieteelliset artikkelit, joiden kirjoittaminen aloitettiin syksyllä 2013.

Projektin tulokset 2013

Neuren Mukaan-tehtävät saatiin suunnitellusti valmiiksi vuoden 2013 loppuun mennessä. Esteettömyysominaisuuksista kehitettiin mm. skaalausta, värikontrastien valintaa, fonttityypin sekä kursorin valintamahdollisuuksia.

Motoriikan havainnointi lomake (MoHa) opettajille valmistui vuoden 2013 aikana ja se todettiin validointitutkimuksessa soveltuvaksi 6 – 9 –vuotiaiden lasten motoristen taitojen arviointiin.

Keskeiset yhteistyötahot

Suomen CP-liitto ry (erityisesti Innostun liikkumaan –hanke), Ruskeasuon koulu (Helsinki), Onerva Mäen koulu (Jyväskylä), Tikoteekki (Jyväskylä), Huhtaharjun koulu (Jyväskylä) ja Kuljun koulu (Lempäälä)

Julkaisut 2013

Asunta, P., Rintala, P., Viholainen, H. & Ahonen, T. Screening Tools for Children with DCD – Systematic Review. DCD – X International Conference on Developmental Coordination Disorder June 28 to Juli 1st 2013, Ouro Preto, Brazil.

S. Pirilä & J. J. van der Meere (toim.) Osaaks sä? Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin. Niilo Mäki Instituutti 2013, Kopijyvä, Jyväskylä.

Hakkarainen, E. & Koponen, T. (2013). Laskutaidon sujuvuus 9 - 17 -vuotiailla CP-vammaisilla lapsilla. Vastuullinen opetus ja yhteistyö oppimispolkujen tukena. 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät, Turku 17.-18.5.2013.

Hakkarainen, E. & Viholainen, H. (2013). New Aspects for Learning and Participation in Youth with Cerebral Palsy. In J. Laurinkari & M. Tarvainen (ed.) The Systems of Inclusion. Perspectives to Disability and the Construction of Inclusion. Studies in Comparative Social Pedagogies and International Social Work and Social Policy, Vol XXV. Europäischer Hochschulverlag GmbH & Co. KG, Bremen.

LUKIMAT-HANKE, OKM (2007–2014)



- Projektin rahoittaja:** Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Projektin vetäjä:** Ville Mönkkönen (lukeminen) & Tuire Koponen (matematiikka ja oppimisen arviointi)
- Projektin henkilöstö:** Ville Mönkkönen, Jaakko Ryssy, Miika Pekkarinen, Vesa Rantanen, Matti Kinnunen, Matti Lehtinen, Kirsi Kantola
- Tuire Koponen, Alex Maslov, Ivan Maslov, Johanna Manninen, Helena Palm, Riikka Sorvo, Heidi Hellstrand, Juho Tammela, Juho Polet (tuntitöitä)

Projektin tavoitteet

Tietoverkkovälitteinen lukemisen ja matematiikan oppimis- ja arviointiympäristö on opetusministeriön rahoittama ja Niilo Mäki Säätiön yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa toteuttama hanke. Hankkeesta käytetään lyhennettä LukiMat ja sen ensimmäinen kehittämisvaihe ajoittui vuosille 2007–2009 ja jatkokausi vuosille 2010–2011. LukiMat -hankkeen tavoitteena on ollut kehittää tietoverkkovälitteinen palvelu esiopetuksen ja peruskoulun lapsille, joille lukemisen ja matematiikan oppimisvalmiuksien ja perustaitojen saavuttaminen on haastavaa. Tällä hetkellä palvelu kattaa esikoulun ja perusopetuksen ensimmäiset vuosiluokat (1-4). Hanke koostuu lukemisen ja matematiikan sekä Oppimisen arvioinnin osahankkeesta. Ylläpitokaudella (2012-2014) keskeisenä tavoitteena on lisätä entisestään palvelun käytettävyyttä ja tunnettavuutta sekä pitää palvelu ajantasaisena ja väli- neet toimivina vastaamalla teknologiassa tapahtuviin muutoksiin.

Projektin toiminta 2013

Lukemisen osa-alue

Vuonna 2013 Lukemisen osahankkeen tavoitteet olivat seuraavat: Varmistaa Ekapelin toimivuus Windows 8 -alustalla, ja selvittää mahdollisuuksia tarjota Ekapeliä muulla kuin Java-alustalla, koska Javan käyttö kouluissa ja kotona on selkeästi vähenemässä. Pelaajien määrän jatkuvasti lisääntyessä käyttäjätuen tarve on myös kasvanut. Tuen tarjoamista pyritään automatisoimaan ja pelien käyttöä ja käyttöönottoa yksinkertaistamaan. Ekapelin ylläpitotöihin kuuluu myös Ekapelipalvelimen päivittäminen vastaamaan kohonnutta käyttäjämäärää.

Alkuvuodesta 2013 Ekapeliä esiteltiin monissa tapahtumissa, muun muassa ITK-konferenssissa ja Educa-messuilla. Ekapelipalvelin päivitettiin tehokkaampaan malliin, joka mahdollistaa pelin viiveettömän tarjoamisen kasvaneille käyttäjämäärille.

Vuonna 2013 jatkettiin uuden peliversion kehitystä Unity-alustalle, joka mahdollistaa Javan käytöstä luopumisen työpöytäalustoilla. Unityllä tehtävä uusi versio toimii kohtuullisilla muutoksilla myös tablettitietokoneilla ja älypuhelimilla. Vuoden aikana ehdittiin siirtää 13 Ekapelin kenttätyyppiä uu-

teen peliversioon, sekä toteutettiin pelirunko jonka pohjalle pelin kokonaisuus rakentuu. Uuden peli-version kehitystyötä tehdään yhteistyössä Jyväskylän yliopiston GraphoGame-projektien kanssa.

Vuoden aikana jatkettiin käyttäjätuen tarjoamista Ekapelin käyttäjille. Käyttäjätukipyyntöjä oli 2500 kappaletta, puheluita 150, ja pelaajien yhdistämispyyntöjä 7600. Pelaajien yhdistämiseen luotiin kesän aikana automatiikkaa, joka helpottaa yhdistämistä.

LukiMat-sivustoa paranneltiin perusopetuksessa tarjottavan tuen eri portaiden osalta, ja sivustolta poistettiin ylimääräisiä turhia välivaiheita ja linkkejä. Sivustolle lisättiin tutkimus Ekapeli-Eskarin pelaajien etenemisestä pelissä.

Loppuvuonna käytössä oleviin peliversioihin lisättiin käyttäjämäärien anonyymin seuraamisen mahdollistava toiminto. Joulukuu on Ekapelin käytössä hiljaisimpia kuukausia kesälomien lisäksi, mutta silloinkin peliä käytti noin 45000 yksilöityä pelaajaa.

Matematiikan ja oppimisen arvioinnin osa-alueet

Vuonna 2013 LukiMat-verkkopalvelun ylläpitotoimet ovat keskittyneet verkkopalvelun käytettävyyden parantamiseen ja sisältöjen päivittämiseen sekä harjoitepelien ja harjoite- ja arviointiympäristön (Neure) toimivuuden varmistamiseen. Java-teknologiassa esiintyvien haasteiden vuoksi on aloitettu tarkastella ja testaila Vaadin-alustan hyödyntämistä Neure-ympäristön kehitystyössä pyrittäessä vaiheittain pois java-ajoympäristöstä.

Matematiikan osa-alueelle julkaistiin vuonna 2013 uudistettu vanhemmille osio sekä uusia kirjoituksia ajankohtaisista matematiikkaan liittyvistä aiheista. Lisäksi aloitettiin syventävää tietoa tarjoavan osion päivitystyö. Oppimisen arvioinnin osa-alueella viimeisteltiin ja julkaistiin oppimisen arvioinnin välineiden tekniset käsikirjat, jotka tarjoavat tietoa arviointivälineiden tilastollisista ominaisuuksista. Lisäksi helpotettiin Oppimisen arvioinnin välineiden käyttöönottoa entisestään julkaisemalla sekä arviointivälineet että käsikirjat yhtenä kokonaisuutena (pdf-tiedosto).

Yhdessä cp-liiton koordinoiman Mukaan-hankkeen kanssa on muokattu ja kehitetty cp-vammaisten lasten lukemisen ja matematiikan perustaitojen arviointiin soveltuvia tietokoneavusteisia arviointitehtäviä Neure-ympäristöön. Samalla Neure-ympäristöön on kehitetty uusia esteettömyysominaisuuksia (esim. skaalaus, värikontrastin ja fonttityypin valinta).

LukiMat-hanke oli esillä valtakunnallisesti merkittävissä kasvatus- ja opetusalan sekä opetusteknologian tapahtumissa (Educa, ITK) sekä oppimisvaikeustutkijoiden tapaamisessa Turussa. LukiMat-palvelua ja sen tarjoamia välineitä esiteltiin ja ohjatusti kokeiltiin osana NMI:n järjestämiä koulutuksia.

Keskeiset yhteistyötahot

Jyväskylän yliopisto (erityispedagogiikan laitos, huippututkimusyksikkö, psykologian laitos, Agora Center), Åbo Akademi, OPH, GraphoGame-projektit

Julkaisut 2013

Eklund, K., Salmi, P., Polet, J. & Aro, M. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Lukemisen ja kirjoittamisen tuen tarpeen tunnistamisen välineet 1. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/lukeminen/tekninen-opas>).

Eklund, K., Salmi, P., Polet, J. & Aro, M. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Lukemisen ja kirjoittamisen tuen tarpeen tunnistamisen välineet 2. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/2lk/lukeminen/tekninen-opas>).

Hellstrand, H (2013). Number Race as an intensified instruction for low performing children in mathematics in grade one. The 7th conference of The Nordic Research network on Special Needs Education in Mathematics (NORSMA7), 14.-15.11.2013, University of Aarhus, Copenhagen, Denmark.

Hellstrand, H (2013). Change and stability in the Mathematical Performing Groups in Grade One. Annual symposium of the Finnish Mathematics and Science Education Research Association, 6-8.11.2013, Åbo Akademi university, Vaasa, Finland.

Hellstrand, H (2013). Changes in children's mathematical performance in grade one. The 15th biennial conference of European Association for Research in Learning and Instruction (EARLI) and pre-conference for Junior Researchers of EARLI (JURE), Munich, Germany. 31.8.2013.

Hellstrand, H (2013). Matematiikan taitojen muutos ensimmäisellä luokalla, tarkastelussa matemaattisesti heikot osaajat. 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen Turussa 17.-18.5.2013

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet esikouluun. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/esiopetus/matematiikka/tekninen-opas>).

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet 1.luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/matematiikka/tekninen-opas>).

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet 2. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/matematiikka/tekninen-opas>).

Polet, J., Hellstrand, H., Koponen, T. (2013). Lukemisen- ja aritmetiikan sujuvuuden kehittyminen. 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen Turussa 17.-18.5.2013

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Pitkäaikaisia harjoitteluvaikutuksia esikoululaisten varhaisiin matemaattisiin taitoihin: Tietokoneavusteinen interventiotutkimus. Symposiumesitys (Matemaattisten taitojen interventiot esikoululaisilla ja ensimmäisen luokan oppilaila), Oppimistutkimuksen päivät, 17.-18.5.2013, Turku.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Long-time effects of an educational computer game on early number skills of kindergarten children. Conference Proceedings of Responsible teaching and sustainable learning. Paper presented at the meeting of the European Association for Research on Learning and Instruction, 27.-31.8.2013, Munich, GERMANY.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Building the base for early addition: A computerized intervention. Paper presented at the meeting of the Annual symposium of the Finnish mathematics and science education research association, 6-8.11.2013, Vaasa, FINLAND.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Yhteenlaskutaidoiltaan heikkojen esikoululaisten interventiovaste. Teemaryhmäesitys (Oppiminen ja hyvinvointi), Kasvatustieteen päivät, 21.–22.11.2013, Jyväskylä.

MAAHANMUUTTAJALASTEN LUKEMISEN TAITOJEN TUKEMINEN VERKKOVÄLITTEISESTI (EKAPELI-MAAHANMUUTTAJA), OKM (2009–2013)

Projektin rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Projektin vetäjä: Vesa Rantanen

Projektin henkilöstö: Vesa Rantanen, Laura Happonen

Projektin tavoitteet

Projektin tavoitteena oli edistää maahanmuuttajalasten suomen kielen lukemaan oppimisen perustaitoja eli äänneiden oppimista Ekapeli-Maahanmuuttajan avulla. Tavoitteen mukaisesti oli tarkoitus kehittää eri maahanmuuttajaryhmistä tuleville lapsille oma heidän taustakielensä vaikutuksen huomioonottava Ekapeli-versio.

Projektin toiminta 2013

Vuoden 2013 aikana Ekapeli-Maahanmuuttaja hankkeessa suoritettiin seurantakysely tutkimusvaiheeseen osallistuneiden opettajien keskuudessa, jossa tiedusteltiin heidän kokemuksiinsa ja arvioita kyseisen tukimuodon käytöstä kouluopetuksen yhteydessä. Hankkeen tuotoksia myös esiteltiin myöhemmin samana vuonna soveltavan kielentutkimuksen kesäpäivillä sekä maahanmuuttajaperheiden tapahtumassa Jyväskylässä. Kevään aikana valmisteltiin myös hankkeen loppuraportti, joka toimitettiin rahoittajataholle Opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Projektin tulokset 2013

Seurantatutkimuksen tulokset on selvitetty hankkeen loppuraportissa, Ekapeli-Maahanmuuttaja osoittautui varsin toimivaksi ja pidetyksi tukikeinoksi maahanmuuttajalasten suomen kielen opetuksessa.

Keskeiset yhteistyötahot

LukiMat-hanke, Graphogame-projektit

POSITIIVISEN KÄYTTÄYTYMISEN MONITASOINEN YHTEISÖLLINEN TUKI KOULUSSA (PROKOULU), OKM (2013–2016)



Projektin rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Projektin vetäjä: Olli Pekka Malinen

Projektin henkilöstö: Tiina Kiiski, Olli-Pekka Malinen, Sami Määttä, Marika Peltonen, Ville Vauhkonen

Projektin tavoitteet

Prokoulu -toiminnan päämääränä on auttaa suomalaisia kouluja oppilaiden positiivisen käyttäytymisen tukemisessa. Prokoulu -tutkimuksen tavoitteena on testata kehitettävien toimintamallien vaikuttavuutta laajalla noin 100 koulussa toteutettavalla satunnaistetulla pitkittäistutkimuksella.

Projektin toiminta 2013

Tammi – heinäkuu 2013:

- Projektitiimin rakentaminen
- Tutkimuksen suunnittelu
- Tutkimukseen osallistuvien koulujen rekrytointi
- Alaluokkien toimintamallin toteutuksessa kouluja auttavien Prokoulu -ohjaajien rekrytointi
- Kouluissa toteutettavan intervention valmistelu
- Koulujen interventiota ohjaavan Prokoulu -manuaalin ensimmäisten lukujen kirjoitus
- Toimintamallin kehitystyö Varkaudessa toimivissa kehittäjäkouluissa

Elo – joulukuu 2013:

- Tutkimuseettisen arvioinnin hakeminen Itä-Suomen yliopistosta
- Tutkimuslupien hankkiminen oppilaiden huoltajilta
- Tutkimuskyselyiden rakentaminen
- Tutkimusaineiston keruu koulujen oppilailta ja henkilökunnalta
- Tutkimuksen interventioiden aloitus ns. koeryhmään kuuluvilla kouluilla
- Tutkimusaineiston muokkaus analysoitavaan muotoon
- Alaluokkien toimintamallin toteutuksessa kouluja auttavien Prokoulu -ohjaajien koulutus
- Yläluokkien toimintamallin toteutuksesta vastaavien Työrauha Kaikille -ohjaajien koulutus

- Kansainvälisen verkoston rakentaminen mm. norjalaisten ja yhdysvaltalaisien toimijoiden kanssa
- Koulujen interventiota ohjaavan ProKoulu -manuaalin kirjoitus
- Yhteydenpito tutkimukseen osallistuviin kouluihin

Projektin tulokset 2013

- Toimivan ja tehokkaan projektitiimin rakentuminen
- Kahden kyselyaineiston kerääminen tutkimukseen osallistuvien yläluokkien oppilailta ja opettajilta
- Yhden kyselyaineiston kerääminen tutkimukseen osallistuvien alaluokkien oppilailta ja koulujen henkilökunnalta
- Yläluokilla toteutettavan luokkatason intervention läpivienti ns. koeryhmään kuuluvilla kouluilla
- Alaluokilla toteutettavan koko koulun tasoisen intervention alulle saattaminen ns. koeryhmään kuuluvilla kouluilla

Julkaisut 2013

Malinen, O. (2013). Developing school-wide positive behaviour support in Finnish schools: Introduction to ProSchool Finland study. Conference presentation. *European Conference on Educational Research*, Istanbul, Turkey, September 10–13, 2013.

Keskeiset yhteistyötahot

Itä-Suomen yliopisto, Varkauden kaupunki ja Atferdssenteret (Norja)

PERUSOPETUSLAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET KEHITYKSELLISTEN HÄIRIÖIDEN HUOMIOIMISEEN TEHOSTETUSSA JA ERITYISESSÄ TUESSA (PEMUVA), OKM (2013)

Projektin rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Projektin vetäjä: Pekka Räsänen

Projektin henkilöstö: Pekka Räsänen

Projektin tavoitteet

Tässä pienimuotoisessa selvitystyössä pyrittiin arvioimaan kahden yleisimmän diagnostisen ryhmän, kielellisen erityisvaikeuden (ICD-10: F80.0–2) sekä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriöiden (ICD-10: F90.0) diagnoosin saaneiden kouluikäisten lasten tehostetun ja erityisen tuen tilannetta peruskoulussa vuonna 2013. Selvityksen taustalla oli kysymys perusopetuslain muutoksesta, jossa oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimet laajennettiin kolmiportaisesti toteutettavaksi sekä tuentarpeen arviointi kaksiosaiseksi pedagogiseksi arvioinniksi sekä selvitykseksi. Painopiste tuentarpeen arvioinnissa siirrettiin pois diagnosikeskeisestä koulun vastuulle tehtäväksi moniammatillisena yhteistyönä. Kattavaa tietoa tämän uuden toimintamallin toimivuudesta näiden lasten kohdalla ei ole.

Projektin toiminta 2013

Syksyllä 2013 toteutettiin laaja koulujen rehtoreille, erityisopettajille ja diagnosoitujen lasten vanhemmille suunnattu kysely, jossa lainmuutoksen vaikutuksia tai tarkemmin sanottuna nykytilaa ja siinä esiintyviä ongelmia pyrittiin kartoittamaan. Aineistoa kartutetaan vielä verkkokyselynä ja sen analyysyjä jatketaan osin yhteistyössä yliopistojen opinnäytetyöprosesseina.

Projektin tulokset 2013

Selvityksessä nousi esille merkittäviä yksityiskohtia ja eroavaisuuksia vastaajien välillä. Rehtoreiden palautteessa lainmuutosta kolmiportaisesta pidettiin pääosin positiivisena ja aikaisempaa käytäntöä paremmin strukturoivana. Oppilashuoltoryhmien toiminnan painoarvo päätöksenteossa arvioitiin lisääntyneen ja selkiytyneen. Erityisopettajien vastauksissa korostui huoli resurssien riittämisestä vastata kaikkiin koettuihin eritasoisiiin tuen tarpeisiin ja toimivien valmiiden tuen mallien vähäisyydestä. Lasten huoltajien haastatteluissa korostui tiedon puute uuden lain vaikutuksista omaa lasta koskevaan päätöksentekoon. Kaikille yhteisenä huolena nousi koulun ja erillislaitosten (esim. erityiskoulut, sairaalajaksot neurologinen, psykiatrinen) välinen yhteistyö lapsen kulkiessa näiden erilaisten organisaatioiden välillä.

Julkaisut 2013

Räsänen, P. (2013). Ensiraportti – Perusopetuslain muutosten vaikutukset kehityksellisten häiriöiden huomioimiseen tehostetussa ja erityisessä tuessa. Niilo Mäki Instituutti. (julkaisematon työraportti ministeriölle.)

Keskeiset yhteistyötahot

Aivoliitto ry, ADHD-liitto ry, Opetus- ja kulttuuriministeriö.

OPIN PYSTYMÄÄN! SELF-EFFICACY AND LEARNING DISABILITY INTERVENTION (SELDI), SUOMEN AKATEMIA (2013-2015)

Projektin rahoittaja: Suomen Akatemia, Skidi Kids-ohjelma

Projektin vetäjä: Tuija Aro

Projektin henkilöstö: Paula salmi, Vesa Närhi, Tuire Koponen

Projektin tavoitteet

Opin pystymään! -tutkimuksessa kehitetään menetelmiä tukea lapsen myönteisiä käsityksiä kyvyttään oppia. Tavoitteena on saada lisää tutkittua tietoa siitä, miten lapsen uskoa omiin taitoihinsa eli minäpystyvyyden tunnetta voisi tukea lukemisen ja matematiikan erityisopetuksessa ja mikä merkitys minäpystyvyydellä on akateemisten taitojen oppimiseen ja miten se kehittyy osana tarkkaavuu-den ryhmäkuntoutusta.

Projektin toiminta 2013

Vuonna 2013 valittiin ja kehitettiin tarvittavat mittarit yhteistyössä ulkomaisten asiantuntijoiden kanssa ja suunniteltiin kokeiltavat minäpystyvyyttä ja lukemisen ja laskemisen sujuvuutta tukevat erityisopetuksen menetelmät. Yhteistyökunnissa noin reilu 1000 lasta osallistui seulontatutkimuksiin, joiden perusteella valittiin lapset lukemisen ja matematiikan interventioihin. Yhteistyökoulujen opettajat valitsivat lapset Maltti-kuntoutuksiin, jotka alkoivat syksyn 2013 aikana alkumittausten jälkeen.

Projektin tulokset 2013

Vuonna 2013 oli käynnissä projektin mittareiden valmistelu ja aineistonkeruu.

Julkaisut 2013

Viholainen, H., Aro, T., Koponen, T., Peura, P. & Aro, M. (2013). Miten oppimisvaikeudet liittyvät syrjäytymiseen? Teoksessa L. Vähäkylä & J. Reivinen (toim.): Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. (ss. 88-96). Helsinki. Gaudeamus.

Keskeiset yhteistyötahot

Hanke on yhteistyöhanke Jyväskylän yliopiston Kasvatustieteiden laitoksen/Erytispedagogiikka kanssa. Jyväskylän kaupungin perusopetuspalvelut on ottanut tutkimuksen kehittämishankkeeseen ja mukana on myös muita kuntia Keski- ja Itä-Suomesta. Lisäksi yhteistyökumppaneina on muita laitoksia Jyväskylän yliopistosta, Itä-Suomen yliopisto, sekä ulkomaiset asiantuntijat Yorkin, Oxfordin ja Haifan yliopistoista.

POLKUJA LÄPÄISYN TEHOSTAMISEEN II (POLKUJA2), OPH (2012–2013)

Projektin rahoittaja: Opetushallitus

Projektin vetäjä: Elisa Salmi

Projektin henkilöstö: Elisa Salmi, Asta Kaipainen, Hannele Friman

Projektin tavoitteet

Oppimiskyvyiltään heikkojen ja motivoitumattomien opiskelijoitten opiskelun tukeminen, jotta he sitoutuisivat opintoihinsa paremmin.

Projektin toiminta 2013

Hanketyöntekijä on toiminut samanaikaisopetuksessa sekä atto- että ammattiaineiden tunneilla joidenkin tunteja viikossa. Keväällä jaksossa viisi pidettiin opintoviikon laajuinen vapaavalintainen motivaatio-interventiokurssi, jolle osallistui etukäteen opetushenkilöstön ohjaamana 10 opiskelijaa. Joka toinen viikko on pidetty PAMM -rästipajaa, joka oli avoin kaikille kampuksen opiskelijoille. Opiskelijoitten ilmoittaman tarpeen mukaan on annettu yksilö- ja ryhmätukea ja tsemppausta aikataulujen sallimissa puitteissa.

Projekti näkyi myös mediassa: Keski-Suomen uutiset 14.3.2013 raportti hankkeen toiminnasta alue-uutisissa.

Projektin tulokset 2013

Arjen Sankarit –interventiokurssimalli.

Opettajan Vinkkilaari –opaskirja, jonka verkkoversio on saatavilla NMI:n sivuilla.

Keskeiset yhteistyötahot

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Jämsän ammattiopisto.

POLKUJA LÄPÄISYN TEHOSTAMISEEN III (POLKUJA3), OPH (2013–2014)

Projektin rahoittaja: Opetushallitus

Projektin vetäjä: Elisa Salmi

Projektin henkilöstö: Elisa Salmi, Asta Kaipainen

Projektin tavoitteet

Oppimiskyvyiltään heikkojen ja/tai motivoitumattomien opiskelijoitten tunnistaminen motivaatiokyselyn ja opetushenkilöstön asiantuntemuksen avulla. Tunnistettujen opiskelijoitten opiskelun tukeminen, jotta he sitoutuisivat opintoihinsa paremmin. Pedagogiikan kehittäminen ja yhteistyön lisääminen

Projektin toiminta 2013

Hanke alkoi myöhään syksyllä, että vuoden lopussa oltiin vasta tutustumis- ja suunnitteluvaiheessa. Varsinainen toiminta alkaa kevätlukukauden 2014 alussa.

Keskeiset yhteistyötahot

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Jyväskylän ammattiopisto, Harjun kampus.

MIELEN HYVINVOINTI –LEVITTÄMISHANKE (2012–2013)

Projektin rahoittaja: Opetushallitus

Projektin vetäjä: Sami Määttä (kumppanuusprojekti Keskuspuiston ammattiopiston kanssa)

Mielen hyvinvoinnin levityshankkeen vaikutuksen tutkimista jatkettiin loppukyselyllä hankkeen koulutuksiin osallistuneille. Aineiston kerääminen saatiin loppuun toukokuussa ja aineiston analyysi aloitettiin kesäkuussa. Lisäksi Mielen hyvinvoinnin edistäminen oppilaitoksissa –toimintamallin kehittäminen Hyvinvoiva oppilaitos-verkkomateriaaliin jatkui. Syksyllä tutkimuksen tuloksista tuotettiin eri-

laisia teksti- ja powerpoint-muotoisia esityksiä Mielen Hyvinvointi -hankkeen käyttöön. NMI:n osuus hankkeesta päättyi tulosten raportointiin.

Julkaisut 2013

Määttä, S., & Vauhkonen, V. (2013): Mielen hyvinvointi -levittämishankkeen päätulokset. Saatavilla osoitteessa http://www.mielenterveystaidot.fi/material/vaikuttavuustutkimuksen_paatulokset.pdf

Keskeiset yhteistyötahot

Keskuspuiston ammattiopisto, Helsinki.

LASTENTUTKIMUSKLINIKKA (1985-)

Rahoittaja: Lastentutkimusklinikan asiakastyö toteutetaan osana Jyväskylän kaupungin perheneuvolan toimintaa

Vetäjä: Vastaava psykologi Nina Kultti-Lavikainen

Henkilöstö: Johanna Heinonen, Ulla Leppänen, Sanna Raasakka, Kati Rinne (harjoittelija) ja Juho Polet (harjoittelija). NMI:n tutkijoista klinikan toimintaan osallistuivat Elina Järviluoma, Marketta Mäntylä ja Anna Kaija Eloranta.

Tavoitteet

Lastentutkimusklinikan tehtävänä on tarjota ja kehittää palveluja, jotka liittyvät lasten oppimisvaikeuksien ja kehityksellisten häiriöiden arviointiin ja kuntoutukseen. Kuntoutustoiminta on lasten yksilö-, pari- ja ryhmäkuntoutusta, vanhempien tukea sekä lapsen opettajien ja koulunkäynninohjaajien konsultaatiota ja työnohjausta. Lisäksi Keski-Suomen alueen psykologeille tarjotaan konsultaatiota ja työnohjausta.

Toiminta 2013

Lastentutkimuslinikalla kävi oppimisvaikeuksien vuoksi arvioinnissa 74 lasta. Kuntoutuksessa kävi 84 lasta (ryhmäkuntoutus 28; parikuntoutus 10; yksilökuntoutus 46). Osa kuntoutuksista oli käynnistynyt vuonna 2012. Jokaisen asiakkaana olevan lapsen arviointi- ja kuntoutusprosessiin kuuluu vanhempien ja koulun henkilökunnan ohjausta yksittäisenä tai harvajaksoisina käynteinä. Useamman kerran tapahtuva, prosessiluonteinen vanhempainohjaus toteutui 13 lapsen kohdalla ja koulun henkilökunnan konsultaatio ja työnohjausprosessi toteutui kymmenen lapsen kohdalla. Keski-Suomen alueen psykologiensa konsultaatioissa ja työnohjauksissa käsiteltiin 160 lapsen asiaa. Lastentutkimusklinikan koordinoima alueellinen yhteistyöryhmä jatkoi toimintaansa. Työryhmän tavoitteena on selkiyttää lasten oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien vaikeuksien arviointiin, hoitoon, kuntoutukseen ja konsultaatiotyöhön liittyvää työnjakoa Keski-Suomessa. Jyväskylän kaupungin toimesta tehty asiakaskysely toteutui marraskuussa 2013.

Tulokset 2013

Jyväskylän kaupunki palkkasi Lastentutkimuskeskukseen 1.2 alkaen neljännen psykologin. Oppimisvaikeuksien vuoksi tutkittujen lasten määrä kasvoi edelliseen vuoteen nähden 24 %, mikä näkyi myös jonotusajan lyhentymisenä; keväällä 2013 jonotusaika oli keskimäärin 1 vuotta 3 kuukautta ja syksyllä 11 kuukautta. Kuntoutuksessa käyneiden lasten määrä kasvoi 29 % edelliseen vuoteen nähden. Konsultaatiota alueen psykologeille tarjottiin edellisen vuoden tapaan, ja niissä käsiteltyjen lasten määrässä ei tapahtunut suurta muutosta (kasvua 5 %). Lastentutkimuskeskuksen asiakaskyselyssä vanhemmat antoivat palautetta saamastaan palvelusta, ja saatu keskiarvo kouluarvosanoilla oli yli yhdeksän eli kiitettävä.

Keskeiset yhteistyötahot

Asiakkaana olevan lapsen opettajat ja oppilashuolto, Keski-Suomen perheneuvolat, erikoissairaanhoidot sekä oppimis- ja ohjauskeskus Onerva.

KOULUTUS-, TIEDOTUS- JA JULKAISUTOIMINTA

Rahoittaja: Niilo Mäki Instituutin perustoimintaa

Vetäjä: Maria Haakana

Henkilöstö: Maria Haakana, Assi Karppinen, Mirja Myllykoski, Maria Rintanen, Birgitta Alakoski, Lasse Eskola, Kirsi Hintikka, Teemu Hytönen, Mari Hakkarainen, Noona Kiuru (NMI Bulletinin päätoimittaja), Teemu Tamminen (tuntityöntekijä), Salla Haapsalo (tuntityöntekijä), Eija Niinikoski (harjoittelija), Paula Helander (harjoittelija), Aino Oksanen (harjoittelija), Hanna Uski (harjoittelija) ja Katri Myllynen (harjoittelija)

Tavoitteet

Niilo Mäki Instituutti pyrkii aktiivisesti levittämään tietoa oppimisvaikeuksia koskevista tutkimustuloksista sekä oppimisvaikeuksien käytännön arviointi- ja kuntoutusmenetelmistä. Instituutti järjestää omaan tutkimusalueeseensa liittyviä tieteellisiä tapahtumia ja tutkijayhteistyötä sekä koulutusta mm. psykologeille, luokanopettajille, erityisopettajille, lastentarhanopettajille, puhe-, fysio- ja toimintaterapeuteille, sekä lasten ja nuorten vanhemmille. NMI:n koulutustoiminnan tarkoituksena on välittää uutta tietoa oppimisvaikeuksisten lasten ja nuorten kanssa toimiville eri ammattiryhmille sekä asianosaisten vanhemmille. Niilo Mäki Instituutin koulutustoiminta on nivoutunut läheisesti yhteen tiedotus- ja julkaisutoiminnan kanssa.

Niilo Mäki Instituutin tiedotustoiminnan lähtökohtana on NMI:n asema valtakunnallisena oppimisvaikeuksia koskevan tiedon tuottamisen ja kokoamisen keskuksena. Näiden tehtävien lisäksi Instituutin tehtävänä on tiedottaa ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun oppimisvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Tiedottamisen ja oppimisvaikeuksiin liittyvän asiantuntemuksen levittämisen erityisenä kohderyhmänä ovat oppimisvaikeuksisten kanssa työskentelevät eri alojen ammattilaiset ja asiantuntijat, mutta myös asianosaiset itse ja heidän perheensä, eri tasoilla toimivat päättäjät sekä suuri yleisö.

Toiminta 2013

Vuonna 2013 työn alla olivat Hyvä Alku tapahtuman suunnittelu, tiedottaminen, markkinointi ja tapahtumajärjestelyt, verkkokaupan ja asiakashallintajärjestelmän uudistaminen ja käyttöönotto sekä uuden verkko-oppimisympäristön kilpailutus ja käyttöönotto. Virtuaalinen oppimisympäristö Moodle on osoittautunut toimivaksi työkaluksi. Lisäksi lukuisissa alan ammattihenkilöstölle kohdennetuissa tapahtumissa on esitelty Niilo Mäki Instituutin julkaisuja ja toimintaa. Tästä esimerkkeinä eri Opetushallituksen tilaisuudet ja Educa-messut, Erityiskasvatuksen pohjoismainen konferenssi, Puheterapeutti- ja Lastentarhaopettajapäivät, Keos, Itä-Suomen erityisopettajapäivät, Oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen ja ammatilliset erityisopettajapäivät.

Julkaisutoiminnassa työstettiin julkaistaviksi KUMMI 10. Tavoitteena sujuva lukutaito - Teoriaa ja harjoituksia, Osaaks sä? - Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin, LENE - Den neurologiska bedömningen av barn i lekåldern ny lekplatsbild, Selkis - Vähennyslaskua ymmärtämään, Nallematte – Program för utveckling av tidig matematisk inlärningsförmåga ja Toimivia tapoja ja motivaation ylläpitoon - Opettajan vinkkirja. Lisäksi työn alla olivat Otetta opintoihin -kirja, Jänistarinat –materiaali, Omis-oppaat sekä Omis, Tomera, Hahmotusvaikeudet ja Etsivä-kummit.

NMI Bulletin lehteä kehitettiin julkaisemalla uudistetut kirjoittajaohjeet, lehden teema laajenee, nimi *NMI-Bulletin – Oppimisvaikeuksien erityislehti* vaihtuu, nimeksi tulee *NMI-Bulletin – Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti*, ja lehti pyrkii julkaisufoorumi luokituksessa tasolle kaksi. Lehteä julkaistiin neljä numeroa.

Koulutusten suunnittelu, tiedottaminen ja markkinointi on jatkuvaa, koulutus- ja julkaisutiedote tehdään kahdesti vuodessa 18 000 vastaanottajalle, sähköistä tiedottamista tehdään jatkuvasti. Vuonna 2013 järjestettiin 35 tilauskoulutuskokonaisuutta ja 40 koulutusta liittyen oppimisen ja oppimisvaikeuksien arviointiin, taitojen tukemiseen, lukemisen, tarkkaavuuden, matematiikan, pulmiin, työrauhaan sekä fonologiaan sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. NMI:n järjestämät koulutukset on mainittu liitteessä 2.

Tulokset 2013

Koulustuotoiminta: Vuonna 2013 NMI:n järjestämistä koulutuksista toteutui 40 kappaletta (katso yllä), tilauskoulutuksista toteutui 35 kokonaisuutta. Koulutus- ja julkaisutiedotteen tekeminen (n. 70 sivua), kahdesti vuodessa 18 000 vastaanottajalle.

Niilo Mäki Instituutin työtä ja oppimisvaikeuksia esitteleviä artikkeleita julkaistiin erilaisissa lehdissä ja haastatteluja tehtiin radioon sekä televisioon.

Julkaisut 2013

Salmi P., Huemer S., Heikkilä R. & Aro M. 2013. KUMMI 10. Tavoitteena sujuva lukutaito - Teoriaa ja harjoituksia. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Pirilä S., van der Meere, J. J. 2013. Osaaks sä? - Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Koponen T., Mononen R. & Latva T. 2013. Selkis - Vähennyslaskua ymmärtämään. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Mattinen A., Räsänen P., Hannula M. & Lehtinen E. 2013. Nallematte – Program för utveckling av tidig matematisk inlärningsförmåga. . Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

NMI Bulletinin sisältämät artikkelit vuonna 2013

NMI Bulletin nro 1/2013

LECTIO PRAECURSORIA: Digitaalisen oppimispelin motivoivuus: Havaintoja Ekapeliä pelanneista lapsista, Miia Ronimus

TUTKIMUKSET: Varhaisten matemaattisten taitojen harjoittaminen: matematiikkaspesifiä vai yleistä kognitiivista harjoitusta? Kaisa Kanerva & Minna Kyttälä

Savant lahjakkuus ja yleisen älykkyyden käsite, Elina Kontu, Iira-Maria Ullgren, Minna Törmänen, Mari Nislin & Raija Pirttimaa

KOKEILUT JA KÄYTÄNTEET: Liikuntaleikeillä tukea erityislasten elämään - sosiaalisten taitojen ja liikunnan pienryhmätoiminta osaksi erityisopetusta, Seija Leinonen

NMI Bulletin nro 2/2013

KATSAUKSET: Ei-kielellinen oppimisvaikeus, Terhi Nyman-Luotonen

TUTKIMUKSET: "Ai kerronks määh nyt jotain?" Viisivuotiaiden lasten tarinankerronnan taidot, Soile Hakala

Jänistarinat - ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma varhaiskasvatukseen, Aino Mattinen, Anu Kajamies, Pekka Räsänen, Minna Hannula-Sormunen & Erno Lehtinen

KOKEILUT JA KÄYTÄNTEET: Kokemuksia kuntoutuksesta: hyötyvätkö lapset, joilla on viiveinen lukukäsitteen kehitys, säännöllisestä lukukäsitteen kuntoutuksesta? Sari Kantelinen

NMI Bulletin nro 3/2013

LECTIO PRAECURSORIA: Nuorten uratavoitteet sosiaalisessa kontekstissa, Lotta Tynkkynen

TUTKIMUKSET: Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulupolut - oppilaiden kokemuksia koulunkäyntiin liittyneistä merkityksellisistä tekijöistä, Minna Kyttälä, Hanna-Maija Sinkkonen & Kati Ylinampa

KOKEILUT JA KÄYTÄNTEET: Ruskeasuon koulun kehittämishanke: HOJKS-tavoitteet ICF-viitekehityksessä, Irene Rämä, Saira Teinilä, Leena Airaksinen & Riitta Tiainen

Toiminnanohjauksen ja tarkkaavuuden ryhmäkuntoutus nuorille - Kokemuksia pilottiryhmästä, Erja Ristimäki & Kati Rantanen

NMI Bulletin nro 4/2013

LECTIO PRAECURSORIA: Ongelmat äänneiden pituuksien havaitsemisessa voivat selittää luku- ja kirjoitusvaikeuksia ja aiheuttavat ongelmia suomen oppijoille, Riitta Pennala

TUTKIMUKSET: Matematiikan osaaminen ensimmäisen luokan alussa, Riikka Mononen, Pirjo Aunio, Risto Hotulainen & Ritva Ketonen

KOKEILUT JA KÄYTÄNTEET: Erityisoppilaasta nuoreksi aikuiseksi - peruskoulun erityisopetuksen oppilaiden myöhemmät koulutuspolut ja työurat, Kirsti Laakso

HAASTATTELUT: Oppimisvaikeudet nuorten syrjäytymisen osatekijänä: Kohti kykyjen löytämistä ja ammatinvalintaa, Katri Myllynen

Keskeiset yhteistyötahot

Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva, Onerva Mäen koulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Erityispedagogiikka, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Varhaiskasvatus, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Opettajankoulutus, Jyväskylän yliopiston psykologian laitos, Jyväskylän kaupungin perheneuvola Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto, Ludus Oy, Suomen CP-liitto ry, Tampereen yliopistollinen sairaala, Svenska Kulturfonden, Oppilaitokset, kaupunkien ja kuntien opetustoimet, lääninhallitukset, Osaava Satakunta, Osaava-KKK, Kelpo-verkostot

OPETUSTOIMEN HENKILÖSTÖKOULUTUKSET, OPH

Rahoittaja: Opetushallitus

Vetäjä: Maria Haakana

Henkilöstö: Maria Haakana, Assi Karppinen, Mirja Myllykoski, Maria Rintanen,

Tavoitteet

Vuonna 2013 oli käynnissä seuraavat Opetushallituksen rahoittamat opetustoimen henkilöstökoulutushankkeet:

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2013 haun koulutushankkeet:

7oph/7217 Oppilaan osallisuuden, oppimisen ja ohjaamisen edistäminen perusopetuksessa (2013-2015)

7oph/7218 Opiskelijan hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen ammatillisessa koulutuksessa (2013-2015)

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2012 haun koulutushankkeet:

7oph/7215 OHMO - Oppilaan hyvinvoinnin, motivaation ja oppimisen tukeminen perusopetuksessa (2012-2014)

7oph/7216 HYPE/Työrauha kaikille - Tukitoimia yläkoulujen työrauhaongelmiin (2012-2014)

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2011 haun koulutushanke:

7oph/7214 Tehostettua ja erityistä tukea oppimisvaikeuksiin yleissivistävässä opetuksessa (2011-2013)

Projektien tavoitteet tiivistetysti ovat: Edistää yleistä-, tehostettua- ja erityistä tukea tarvitsevan oppilaan osallisuutta ja hyvinvointia kokonaisvaltaisesti vahvistamalla opettajien kolmiportaisen tuen pedagogista osaamista. Syventää moniammatillista yhteistyötä opetuksessa ja edistää laadukkaan inklusiivisen opetuksen, turvallisen lähikoulun ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Edistää opettajien luokanhallinnan taitoja sekä vahvistaa koulun aikuisten valmiuksia hyvän työrauhan, tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen tukemiseen koulussa. Kouluttaa esi- ja alkuopetuksen henkilöstöä varhaisen tuen menetelmiin ja oppimisympäristöihin käyttöön. Hankkeet rohkaisevat opettajia hyödyntämään tietotekniikkaa opetuksessa ja kannustavat käyttämään uusimpaan tutkimustietoon perustuvia Internet -pohjaisia, vapaasti käytettäviä arviointi-, opetus- ja harjaannuttamismenetelmiä. Tarjota alueellisesti saavutettavissa olevaa koulutusta eri puolilla Suomea.

Toiminta 2013

Opetustoimen henkilöstökoulutushankkeissa järjestetyt koulutuksen on listattu liitteessä 3.

Tulokset 2013

Yhteensä 28 erilaista koulutuskokonaisuutta, 1332 koulutukseen osallistujaa, 11 759 koulutettava-päivää ja noin 1000 erilaista työnohjauksellista oppimistehtävää, jotka ovat sidoksissa koulun arkeen.

Artikkeli: Tutkimuksesta syntyy koulutusta ja yhteisöllisiä työvälineitä, Haakana, M., Karppinen A., Kiiski, T., Myllykoski M., Paananen M., Rintanen M., Räsänen P., Niilo Mäki Instituutti

Julkaisut 2013

Projektissa valmisteltiin Opetushallituksen julkaisuun artikkeli: Tutkimuksesta syntyy koulutusta ja yhteisöllisiä työvälineitä, Haakana, M., Karppinen A., Kiiski, T., Myllykoski M., Paananen M., Rintanen M., Räsänen P., Niilo Mäki Instituutti.

Keskeiset yhteistyötahot

Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, EduCluster Finland Oy, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Erityispedagogiikka, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Varhaiskasvatus, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Opettajankoulutus, Jyväskylän yliopiston psykologian laitos, Jyväskylän kaupungin perheneuvola

KEHITYSYHTEISTYÖ

Niilo Mäki Instituutti on tehnyt kehitysyhteistyötä Afrikassa Suomen ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestötuella jo 1990-luvun alkupuolelta alkaen. Kehitysyhteistyöhankkeen tarkoituksena on tukea perustettuja tutkimusklinikoita ja antaa asiantuntija-apua koulutustoimintaan. Instituutin pitkäaikaisia yhteistyömaita ovat Sambia ja Kenia. Lisäksi mukana toiminnassa ovat nykyään Namibia ja Tansania. Lisäksi Niilo Mäki Instituutti on osallistunut myös muiden tahojen koordinoimiin hankkeisiin, joissa tavoitteena on ollut kehitysmaiden lasten tukeminen erityisesti lukemaan oppimisessa. Esi-merkkinä tällaisesta hankkeesta on Tekes-rahoitteinen ja Jyväskylän yliopiston toteuttama GLIDE-hanke. Graphogame-oppimispelin tutkimista ja levittämistä kehitysmaihiin on tehty yhteistyössä myös muiden Jyväskylän yliopiston hankkeiden kanssa.

Dysleksian kohdanneiden afrikkalaislasten lukemaanoppimismahdollisuuksien parantaminen - GraphoLearn Diploma Training programme (GL Diploma-hanke), Ulkoministeriö (2012–2014)

GraphoLearning



TRAINING PROGRAMME

Rahoittaja:	Ulkoasianministeriö
Vetäjä:	Ritva Ketonen
Henkilöstö:	Ritva Ketonen, Asta Kaipainen (osittain), Pia Krimark (tuntityötä)

Projektin tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kouluttaa opettajankouluttajista lukemaan oppimisen asiantuntijoita ja edistää tehokkaiden arviointi- ja harjoitusmenetelmien käyttöä lukemaan oppimisen tukena. Menetelmät tarjotaan pääosin mobiiliteknologiaa (erityisesti tablet tietokoneet) hyödyntäen.

Projektin toiminta 2013

Neljästä eri maasta (Sambia, Tansania, Namibia, Kenia) valitut koulutettavat ja heidän maavetäjänsä kokoontuivat kahteen workshopiin Namibiaan ja Tansaniaan. Namibian koulutuksen pääpaino oli lukutaidon taustalla vaikuttavissa tekijöissä (fonologia, nimeäminen ja työmuisti) ja niiden harjaanuttamisessa ja Tansaniassa keskityttiin lukutaidon sujuvoitumiseen ja laajemmin lukutaidon hankkimista haittaaviin tekijöihin kehittyvissä maissa. Workshopien välillä osallistujat tekivät edelleen interventioita, joissa osana käytettiin tabletteja. Tablettien avulla lapset opettelevat lukutaidon perusteita Graphogame-oppimispeleillä. interventioiden tulokset raportoitiin maittain workshopeissa.

Projektin tulokset 2013

Projekti on edennyt suunnitelman mukaisesti ja osallistujat hallitsevat jo varsin hyvin lukutaidon oppimiseen liittyviä seikkoja. Ongelmia tuottaa edelleen säännönmukaisuudeltaan erilaisten kielten (englanti vs. bantukielet) opettamisen erilaisuuden oivaltaminen.

Keskeiset yhteistyötahot

GL-hanke tekee yhteistyötä Capolsa-keskuksen, Jyväskylän yliopiston sekä paikallisten yliopistojen kanssa.

GRAPHOGAME



Rahoittaja: GraphoGame-teknologia omistetaan yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa

Vetäjä: Juha-Matti Latvala

Henkilöstö: Ei palkattua henkilöstöä

Tavoitteet

GraphoGame on Niilo Mäki -säätiön ja Jyväskylän yliopiston yhdessä omistama menetelmä lukemaan oppimisen perustaitojen harjoittamiseen. GraphoGamea vastaa Suomessa LukiMat-hankkeessa kehitettävä ja jaettava Ekapeli. Niilo Mäki -säätiö on mukana GraphoGamen kehittämis- ja levittämistyön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toiminta 2013

Jyväskylän yliopiston Agora Centerissä on käynnissä TEKES-rahoitteinen GLIDE-hanke, jonka tavoitteena on selvittää keinoja Graphogame-teknologian jakamiseksi ja jakelun rahoittamiseksi eri maissa. Keinoksi on hahmoteltu uuden GraphoWorld-säätiön perustamista. GraphoWorld-säätiön perustamisesta käytiin neuvotteluja vuonna 2013 ja sen sääntöjä valmisteltiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa.

Graphogamen levittämistoimintaan liittyen Niilo Mäki -säätiön valtuuskunta hyväksyi Niilo Mäki -säätiön sääntöihin tehdyn muutoksen, joka mahdollistaa toiminnan myös ulkomailla.

HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (RAY AK4)

Rahoittaja: RAY

Vetäjä: Juha-Matti Latvala (toiminnanjohtaja), Kirsi Kantola (talouspäällikkö), Pekka Räsänen (varatoiminnanjohtaja)

Henkilöstö: Juha-Matti Latvala, Kirsi Kantola, Pekka Räsänen, Kirsi Hintikka, Birgitta Alakoski, Teemu Hytönen, Miika Pekkarinen, Atte Palokangas, Lasse Eskola

Tavoitteet

Niilo Mäki -säätiön toimintaa pidetään yllä Raha-automaattiyhdistyksen kohdennetun toiminta-avustuksen (RAY AK4) turvin. Avustus käytetään säätiön hallinto- ja tukipalveluista aiheutuvien kulojen sekä muiden hankkeille jakamattomien yleiskulujen kattamiseen. Säätiön hallinnossa työskente-

lee päätoimisesti toiminnanjohtaja ja taloudenhoitaja. Taloudenhoitajan varahenkilönä toimii pienellä osa-aikaisella työpanoksella taloussihteeri ja toiminnanjohtajan varahenkilönä osa-aikaisella työpanoksella varatoiminnanjohtaja. Heidän lisäksi hallinnossa työskentelee kolme toimisto/koulutussihteeriä, joiden työpanoksesta puolet on jaettu hallinnon tukipalvelujen tuottamiseen, heistä yksi hoitaa kirjanpidon. Toiminta-avustuksen turvin on lisäksi palkattu atk-tukihenkilö, joka huolehtii yleisesti talon tietohallinnosta käyttäjien suuntaan. Myös tietojärjestelmien ylläpitoon ja tietoturvaan liittyviä työtehtäviä on sisällytetty toiminta-avustukseen. Näillä resursseilla hoidetaan säätiön talous- ja hankehallinto, muu yleishallinto sekä toimiston ja puhelinkeskuksen palvelut sekä atk-tuki ja muut tukipalvelut.

Toiminta 2013

Vuodelle 2013 haettiin lisävaroja hallinto- ja tukipalveluihin. Hallintoon liittyvien toimien lisääntyminen (raportointi, seuranta, uudet rahoittajat projektit, jne.) ja tietojärjestelmien ylläpitoon liittyvien toimien (tietotekniikan käytön työväliseenä ja kohderyhmille tarjottavien tietoteknisten palvelujen lisääntyminen, tietoturva) lisääntymisen vuoksi Instituutissa oli tarvetta hallinto- ja tukipalvelujen lisärahoitukselle. Korotusta ei saatu haetun mukaisena, mutta edellisvuoteen verrattuna rahoitus kasvoi 3,5 %. Kuluja kohdennettiin mahdollisimman paljon projekteille ja niitä on myös pyritty karsimaan mahdollisuuksien mukaan. Koulutus- ja julkaisu-toiminnasta saaduilla tuotoilla katettiin yleistoiminnan alijäämää.

Johtoryhmätyöskentely jatkui aiempien vuosien tavoin ja johtoryhmän kokoonpanoa täydennettiin uusilla projektinvetäjille ja hallituksen henkilökunnan edustajan vaihduttua. Johtoryhmässä tieto välittyy hankkeiden vetäjien ja päälliköiden kautta vastuualueelta toiselle ja yhdessä ideoiden syntyy uusia hankkeita ja linjauksia toimintaan.

2013 käynnistettiin Niilo Mäki Instituutin palkkajärjestelmän kehittämistyöryhmä, jonka tarkoituksena oli kartoittaa nykyisen palkkaluokkiin ja ikälisiin perustuvan palkkajärjestelmän kehittämistarpeet ja laatia esitys järjestelmän uudistamisesta. Palkkatyöryhmän työ jatkui vuodelle 2014.

Uudistustyö aloitettiin myös Niilo Mäki Instituutin graafisen ilmeen osalta. Graafisen ilmeen uudistuksen toteuttajaksi valittiin kilpailutuksen perusteella mediatoimisto Media M1. Työ on aloitettu 2013 ja se saadaan päätökseen 2014. Uudistus on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2015 alussa.

Henkilöstön hyvinvointiin panostettiin tarjoamalla laadukkaita työterveyspalveluita ja mahdollisuuksia säännölliseen työkykyä ylläpitävään liikunta- ja virkistystoimintaan. Niilo Mäki Instituutin kehittämispäivä järjestettiin kesäkuussa 2013 Tallinnassa, Virossa. Kehittämispäivän lisäksi koko henkilöstö osallistui pitkäkestoisempaan työryhmätyöskentelyyn, jossa työryhmille määriteltiin tehtävät ja tavoitteet. Työryhmät suunnittelivat ja toteuttivat tehtävänsä yhteistyössä johdon kanssa. Työryhmien työn myötä muun muassa tehostettiin työympäristön puhtautta ja viihtyvyyttä työpaikalla, suunniteltiin uudistuksia toimitiloihin, tiedottamiseen, graafisen ilmeeseen ja nettinäkyvyyteen ja arvioitiin ja kehitettiin työilmapiiriä ja uuden työntekijän perehdyttämistä. Työryhmätyöskentely onnistui hyvin ja työskentelyn kautta saatiin paljon uutta aikaa Niilo Mäki Instituutin toimintaan.

Sisäilmaongelmat aiheuttivat edelleen hankaluuksia. 2013 aikana suoritettiin NMI:n toimitiloissa selvityksiä (homekoirat, rakennemittaukset, ilmamittaukset) sisäilmaongelmien syistä. Tuloksista ilmeni vesivahingoista johtuvia sekä rakenteista johtuvia ongelmia, joiden korjaaminen on välttämä-

töntä. Osa korjauksista toteutettiin jo vuonna 2013, mutta valtaosa siirtyy 2014 tehtäväksi. Korjausten ajaksi tullaan tarvitsemaan väistötilat henkilöstölle.

Niilo Mäki Instituuttia ylläpitävän Niilo Mäki –säätiön sääntöihin tehtiin muutoksia valtuuskunnan päätöksellä ja Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi muutokset kesäkuussa 2013. Muutokset koskivat Niilo Mäki Instituutin toiminnan mahdollistamista myös ulkomailla sekä valtuuskunnan jäsenmäärän muuttamista. Säätiön perustajatahoista Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry lopetti toimintansa ja sen varat siirrettiin perustettuun Haukkalan säätiöön, joka muutettiin valtuuskunnan jäsentahoksi. Sääntömuutoksissa mahdollistettiin myös kokouskutsujen toimittaminen sähköisesti.

Tulokset 2013

Niilo Mäki Instituutissa oli vuonna 2013 meneillään 11 avustuksen saanutta tutkimus- tai kehittämisprojektia, sekä kolmessa projektissa NMI oli mukana kumppanina. Näiden lisäksi Opetushallituksen rahoittamia henkilöstökoulutushankkeita oli käynnissä viisi.

Vuoden lopulla työntekijöitä oli 48 henkilöä (34 kokoaikaista ja 14 osa-aikaista). Kokoaikaiseksi muutettuna työntekijöiden määrä oli joulukuussa 2013 41,8 henkilöä.

LIITTEET

LIITE 1

Niilo Mäki säätiön valtuuskunta vuonna 2013

Niilo Mäki Säätiön hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja hallitus. Valtuuskuntaan kuuluu puheenjohtaja ja 12-15 muuta jäsentä, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuskunnan sääntömääräisissä kokouksissa käsitellään mm. toimintakertomus ja tilinpäätös (kevätkokous) sekä seuraavan vuoden toimintasuunnitelma (syyskokous). Valtuuskunnan jäsenet vuonna 2013 ovat (suluissa viimeinen valintavuosi).

Isto Ruoppila, pj	(2012) Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhd.
Jari-Erik Nurmi	(2010) Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhd.
Onerva Mäki	(2011) Niilo Mäen perikunta
Sakari Liimatainen	(2010) Jyväskylän yliopistosäätiö
Maria Kaisa Aula	(2010) Jyväskylän yliopistosäätiö
Riitta Mäkinen	(2010) Jyväskylän kaupunki
Riitta Viitala	(2011) Jyväskylän yliopistosäätiö
Teija Jalanne	(2012) ADHD-liitto ry
Tiina Viljanen	(2012) Aivoliitto ry
Tomi Kaasinen	(2010) Suomen CP-liitto ry
Mirjam Kalland	(2011) Mannerheimin lastensuojeluliitto
Veli-Pekka Sinervuo	(2011) Kehitysvammaliitto
Irmeli Halinen	(2011) Opetushallitus

Niilo Mäki Säätiön hallitus vuonna 2013

Niilo Mäki Säätiön hallitukseen kuuluu puheenjohtaja sekä 4-6 jäsentä varajäsenineen. Valtuuskunta nimeää hallituksen vuodeksi kerrallaan. Seuraavassa hallituksen jäsenet sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä vuonna 2013.

Heikki Lyytinen, puheenjohtaja	Varajäsen Risto Jämsén
Tuula Vähäkainu-Kujanen, varapj	Varajäsen Pirjo Tilus
Timo Ahonen	Varajäsen Paavo Leppänen
Reija Alen	Varajäsen Laila Landén
Päivi Fadjukoff	Varajäsen Onerva Mäki
Matti Kuorelahti	Varajäsen Hannu Savolainen
Päivi Kalilainen	Varajäsen Airi Valkama

LIITE 2

Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset vuonna 2013

Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, 28.1.2013, Helsinki

Miten ohjeistaa vanhempia, joiden lapsilla on oppimisen vaikeuksia, 31.1.2013 Helsinki

Hyvän työrauhan rakennusaineita – opettajan luokanhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa, 31.1.2013 Lahti

Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 31.1.2013 Tampere

Mitä lukiarvioinnin jälkeen? – Lukivaikeuksisen nuoren opiskelun tukeminen ja erityisjärjestelyt, 1.2.2013 Tampere

Fonologiatesti: uusi menetelmä lasten äänteellisen kehityksen arviointiin –koulutus, 6.2.2013 Kuopio,

Vanhempien voimavarakeskeinen ohjaus ja neuvonta, 6.-7.2.2013 Helsinki

Lene – leikki-ikäisen lapsen neurologinen arvio: Lene–kouluttaja –koulutus, I lähijakso 7.2.2013 Jyväskylä, II lähijakso 25.4.2013 Helsinki ja III lähijakso 26.9.2013 Jyväskylä

Hahmotusvaikeudet – ymmärrämmekö näkemäämme, hahmottamisen salat ja vaikeudet, 8.2.2013 Kuopio

Syventävä näkökulma muistiin, 11.2.2013 Helsinki

Kognitiivisten taitojen ja oppimisvaikeuksien arviointi kouluikäisillä – päivitys uusimpaan tietoon, 12.2.2013 Helsinki

Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia 14.2.2013

Kognitiivisten taitojen ja oppimisvaikeuksien arviointi kouluikäisillä – päivitys uusimpaan tietoon, 20.2.2013 Jyväskylä

Hyvän työrauhan rakennusaineita – opettajan luokanhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa, 21.2.2013 Seinäjoki

Lukikoulutus puheterapeuteille, 13.-14.3.2013 Tampere

Muisti ja oppiminen – teoriaa ja harjoituksia, 14.3.2013 Helsinki

Hyvän työrauhan rakennusaineita – opettajan luokanhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa, 14.3.2013 Tampere

Vane-Psy – vauvan neurologisen ja psyykkisen kehityksen arviointimenetelmä, 22.3.2013 Helsinki

Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia 4.4.2013 Tampere

Kouluikäisten kuntoutus, 8.-11.4.2013 Jyväskylä

Kognitiivisten taitojen ja oppimisvaikeuksien arviointi kouluikäisillä – päivitys uusimpaan tietoon, 11.4.2013 Turku

Hahmotusvaikeudet – ymmärrämmekö näkemäämme, hahmottamisen salat ja vaikeudet, 12.4.2013 Turku

Nuorten opiskelumotivaatio, oppimisvaikeudet ja työrauha, 17.-18.4.2013 Tallinna

Oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen, 18.4.2013 Oulu

Muisti ja oppiminen – teoriaa ja harjoituksia, 19.4.2013 Oulu

Maltti – tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen pienryhmämuotoinen tehostettu tuki (8-11 v.), 23.4.2013 Vaasa

LUKIVA – Lukivalmiuksien arviointimenetelmä 4–5-vuotiaille lapsille –koulutus, 25.4.2013 Jyväskylä ja verkkokoulutus

Leikki-ikäisten lasten matemaattisten taitojen tukeminen – Nallematikan matkassa varhaismatematiikan maailmaan, 7.5.2013 Helsinki

Kognitiivisten taitojen ja oppimisvaikeuksien arviointi kouluikäisillä – päivitys uusimpaan tietoon, 10.9.2013 Lahti + verkko

Sananlöytämistesti -koulutus, 11.9.2013 Helsinki

Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 12.9.2013 Helsinki

Mitä lukiarvioinnin jälkeen? – lukivaikeuksisen nuoren opiskelun tukeminen ja erityisjärjestelyt, 13.9.2013 Helsinki

Yhteen- ja vähennyslasku sujuvaksi - Selkis!, 26.9.2013 Helsinki

Muisti ja oppiminen – teoriaa ja harjoituksia, 8.10.2013 Jyväskylä + verkkokoulutus

Hahmotusvaikeudet – ymmärrämmekö näkemäämme, hahmottamisen salat ja vaikeudet, 9.10.2013 Jyväskylä + verkkokoulutus

Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, 24.10.2013 Turku

Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, 29.10.2013 Helsinki

Leikki-ikäisten lasten matemaattisten taitojen tukeminen – nallematikan matkassa varhaismatematiikan maailmaan, 30.10.2013 Lahti

Lene – leikki-ikäisen lapsen neurologinen arvio: lene -kouluttaja -koulutus, I lähijakso 31.10.2013 Jyväskylä, II lähijakso 30.1.2014 Helsinki ja III lähijakso 24.4.2014 Jyväskylä

Lukikoulutus puheterapeuteille, 7.-8.11.2013 Helsinki

LIITE 3.

Niilo Mäki Instituutin Opetushallituksen henkilöstökoulutushankkeissa järjestämät koulutukset vuonna 2013

”MITÄ MUN KOULUNKÄYNTI MULLE KUULUU” - Ammattiin opiskelevien nuorten opiskelumotivaation tukeminen (1op), 1.10.2013 Jyväskylä

Aikuinen lapsen tunteiden säätelyn tukena (1 op) 12.9.2013 Tampere

Aikuinen lapsen tunteiden säätelyn tukena (1 op) 21.11.2013 Kuopio

Aikuinen lapsen tunteiden säätelyn tukena (1 op) 7.3.2013 Helsinki

Ekapeli lukemaan oppimisen ja sujuvan lukemisen tukena (3 op) Helsinki 22.1.2013 (verkkopv), 5.2.2013 ja 24.4.2013

Ekapeli lukemaan oppimisen ja sujuvan lukemisen tukena (3 op), Tampere syksy 2013

Lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen oppimisen arviointi, tukeminen ja oppimisen seuranta osana opettajan pedagogista arviointityötä luokilla 1-2 (4 op) Jyväskylä syksy 2013

Lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen oppimisen arviointi, tukeminen ja oppimisen seuranta osana opettajan pedagogista arviointityötä luokilla 1-2 (4 op), Helsinki syksy 2013

Lukivaikeudet ja tehostettu tuki perusopetuksen luokilla 1-6 (5 op) Jyväskylä 15.-17.1.2013 ja 17.-18.4.2013

Lukivaikeudet ja tehostettu tuki perusopetuksen luokilla 1-6 (5 op) Vaasa syksy 2013

Maahanmuuttajalasten matemaattisten ja lukemisen vaikeuksien tunnistaminen ja tehostettu tuki (1 op), Jyväskylä 13.3.2013 ja 21.3.2013 + verkko

Maltili-tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ryhmämuotoisen kuntoutuksen ja tehostetun tuen toteuttaminen (4op) Lahti 12.-13.9.2013 ja 28.11.2013

Maltili-tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ryhmämuotoisen kuntoutuksen ja tehostetun tuen toteuttaminen (4op) 19.-20.9.2013, 29.11.2013 ja III lähijakso maaliskuu 2014 SEINÄJOKI

Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus (2op) 14.11.2013 ja 24.1.2014 Tampere

Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus (2op) Jyväskylä kevät 2013, 18.4. ja 16.5. 2013

Pulmana kieli, matematiikka ja tarkkaavuus; tunnista ja huomioi esi- ja alkuopetuksessa (5op) Kuopio kevät 2013

Sosiaalisten taitojen ja motivaatiotekijöiden tukeminen esi- ja alkuopetuksessa (1op) Jyväskylä 13.2.2013 + verkko

Sosiaalisten taitojen ja motivaatiotekijöiden tukeminen esi- ja alkuopetuksessa (1op) Helsinki 10.4.2013

Sosiaalisten taitojen ja motivaatiotekijöiden tukeminen esi- ja alkuopetuksessa (1op) Tampere 25.9.2013

Sosiaalisten taitojen ja motivaatiotekijöiden tukeminen esi- ja alkuopetuksessa (1op) Kuopio 14.11.2013

Sujuva laskutaito -yhteen- ja vähennyslaskutaidon sujuvuuden tukeminen vuosiluokilla 3-4 (4 op) 18.9.2013, 5.11.2013, 29.1.2014, 6.5.2014

Sujuvaksi lukijaksi - sujuvan lukemisen tukeminen 2.-6. Luokilla (3 op), 10.12.2013, 16.4.2014 ja 20.5.2014 Oulu

Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat koululuokassa – tunnistaminen ja tehostettu, yksilöllistetty tuki (3 op) Kuopio kevät 2013

Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat koululuokassa – tunnistaminen ja tehostettu, yksilöllistetty tuki (3 op) Tampere kevät 2013

Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat koululuokassa – tunnistaminen ja tehostettu, yksilöllistetty tuki (3 op) Turku syksy 2013

Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat koululuokassa – tunnistaminen ja tehostettu, yksilöllistetty tuki (3 op) Jyväskylä syksy 2013

TYÖRAUHA KAIKILLE - TOIMINTAMALLI TYÖRAUHAONGELMIEN VÄHENTÄMISEKSI (3OP), 15.-16.1.2013 ja 5.3.2013 Helsinki

TYÖRAUHA KAIKILLE - TOIMINTAMALLI TYÖRAUHAONGELMIEN VÄHENTÄMISEKSI (3OP), 4.-5.9.2013 ja 23.10.2013 Jyväskylä

TYÖRAUHA KAIKILLE - TOIMINTAMALLI TYÖRAUHAONGELMIEN VÄHENTÄMISEKSI (3OP), 12.-13.9.2013 ja 6.11.2013 Rovaniemi

TYÖRAUHA KAIKILLE - TOIMINTAMALLI TYÖRAUHAONGELMIEN VÄHENTÄMISEKSI (3OP), 17.-18.9.2013 ja 7.11.2013 Oulu

LIITE 4.

Niilo Mäki Instituutin julkaisuja vuonna 2013

Väitöskirjat ja lisensiaatintyöt

Malinen, O-P. (2013.) Inclusive education from teachers perspective: Examining pre- and in-service teachers' self-efficacy and attitudes in mainland China. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto.

Käsitteelliset, arviointi- ja harjoitusmenetelmät

Aro, T., Järviluoma E., Mäntylä, M., Mäntynen, H., Määttä, S., & Paananen, M. (2014). *KUMMI 11. Arviointi, opetus ja kuntoutusmateriaaleja. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti

Koponen T., Mononen R. & Latva T. (2013). *Selkis - Vähennyslaskua ymmärtämään*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Mattinen A., Räsänen P., Hannula M. & Lehtinen E. (2013). *Nallematte – Program för utveckling av tidig matematisk inlärningsförmåga*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Pirilä, S., & van der Meere, J.J. (2013). *Osaaks sä? - Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Salmi, P., Huemer, S., Heikkilä, R. & Aro, M. (2013). *Tavoitteena sujuva lukutaito - Teoriaa ja harjoituksia*. KUMMI 10. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Artikkelit

Aro, T., Laakso, M.-L., Määttä, S., Tolvanen, A., & Poikkeus, A.-M. (in press). Associations between toddler-age communication and kindergarten-age self-regulatory skills. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*

Aro, T., Poikkeus, A.-M, Laakso, M.-L., Tolvanen, A., & Ahonen, T. (in revision). Associations between private speech, behavioural self-regulation, and cognitive abilities.

Hannula-Sormunen, M., Tobeyns, J., Räsänen, P., & Lehtinen, E. (submitted). Children's preschool subitizing, spontaneous focusing on numerosity and counting skills as predictors of mathematical performance 6-7 years later at school. *Special issue in Mathematical Thinking and Learning*.

Heikkilä, R., Aro, M., Närhi, V., Westerholm, J., & Ahonen, T. (2013). Does training in syllable recognition improve reading speed? A computer-based trial with poor readers from second and third grade. *Scientific Studies of Reading*, 17(6), 398-414.

Honkasilta, J., Sandberg, E., Närhi, V. & Jahnuainen, M. (accepted). ADHD in the context of Finnish basic education. *Emotional and Behavioural Difficulties*.

Jere-Folotiya, J., Chansa-Kabali, T., Munachaka, J., Sampa, F., Yalukanda, C., Westerholm, J., Serpell, R. & Lyytinen, H., Richardson, U. (submitted) The effect of using a mobile literacy game to improve literacy levels of grade one learners in Zambian schools. *Educational Technology Research & Development*.

Kairaluoma, L., Torppa, M., Westerholm, J., Ahonen, T., & Aro, M. (2013). The nature of and factors related to reading difficulties among adolescents in a transparent orthography. *Scientific Studies of Reading*, 17(5), 315-332.

Koponen, T., Salmi, P., Eklund, K. & Aro, T. (2013). Counting and RAN: Predictors of arithmetic calculation and reading fluency. *Journal of Educational Psychology*, 105(1), 162-175. doi: 10.1037/a0029285

Koponen, T., Salmi, P., Torppa, M., Eklund, K., Aro, T., Aro, M., Poikkeus, A.-M., Lerkkanen, M.-K., & Nurmi, J.-E. (submitted). Counting and Rapid Naming: General or Skill-specific Predictors of Arithmetic and Reading Fluency.

Laitinen, S., Mattinen, A., Kajamies, A., Vauras, M., & Lepola, J. 2013. Pienten lasten tehtäväsuuntautuneisuus ja sen kehittyminen päiväkodin lukutuokioissa. *Kasvatus* 44 (5), 482–493.

Lautamo, T., Laakso, M-L., Aro, T., & Ahonen, T. (submitted). Test-retest reliability of the Play Assessment for Group Settings (PAGS). *American Journal of Occupational Therapy*

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M.M. & Lehtinen, E. 2013. Jänistarinat – ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma varhaiskasvatukseen. *NMI-Bulletin, oppimisvaikeuksien erityislehti*, 2, 41–59.

Mazzocco, M., & Räsänen, P. (2013). Contributions of longitudinal studies to evolving definitions and knowledge of developmental dyscalculia. *Trends in Neuroscience and Education*, 2, 65–73.

Meronen, A., Tiippana, K., Westerholm, J., & Ahonen, T. (2013). Audiovisual speech perception in children with developmental language disorder in degraded listening conditions. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 56(1), 211-221.

Määttä, S., Laakso, M-L., Tolvanen, A., Ahonen, T. & Aro, T (in press). Language and short-term memory of children with differing developmental trajectories of prelinguistic communication skills: a follow-up at age 5. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*.

Närhi, V., Peltomaa, K. & Aro, M. (hyväksytty julkaistavaksi). Lievään kehitysvammaisuuteen liittyvä heikko lukutaito: erityisen vaikeaa lukemisvaikeutta? *NMI-Bulletin*.

Parhiala, P., Torppa, M., Eklund, K., Aro, T., Poikkeus, A.-M., Heikkilä, R., & Ahonen, T. (submitted) Psychosocial functioning of children with and without dyslexia: a follow-up study from age 4.

Syvöja, H., Kankaanpää, A., Tammelin, T., Räsänen, P., Tolvanen, A., & Ahonen, T. (submitted). Internal consistency and stability of the CANTAB neuropsychological test battery in children

Viholainen, H., Aro, T., Purtsi, J., Tolvanen, A., & Cantell, M. (2013). Connections between self-evaluated motor competence and psychosocial well-being in adolescence mediated by self-concept of physical education, reading and mathematics. *British Journal of Educational Psychology*,

Zhang, X., Koponen, T., Räsänen, P., Aunola, K., Lerkkanen, M., & Nurmi, J. (2013). Linguistic and Spatial Skills Predict Early Arithmetic Development via Counting Sequence Knowledge. *Child Development*. DOI:10.1111/cdev.12173.

Kirjan luvut

Aro, M., Aro, T., Koponen, T., & Viholainen, H. (2013). Oppimisvaikeudet. Teoksessa M. Jahnukainen (toim.) *Erityishuolto ja -opetus Suomessa* (s. 299-325), Kustantaja: Vastapaino.

Haakana, M., Karppinen A., Kiiski, T., Myllykoski M., Paananen M., Rintanen M., & Räsänen P. (submitted) Tutkimuksesta syntyy koulutusta ja yhteisöllisiä työvälaineitä.

Hakkarainen, E. & Viholainen, H. (2013). New Aspects for Learning and Participation in Youth with Cerebral Palsy. In J. Laurinkari & M. Tarvainen (ed.) *The Systems of Inclusion. Perspectives to Disability and the Construction of Inclusion. Studies in Comparative Social Pedagogies and International Social Work and Social Policy*, Vol XXV. Europäischer Hochschulverlag GmbH & Co. KG, Bremen.

Räsänen, P. (in press). Computer assisted intervention on numerical cognition. In R. Cohen Kadosh & A. Dowker (eds.) *Oxford handbook of numerical cognition*. London: Oxford University Press.

Räsänen, P. & Närhi, V. (2013). Heikkojen oppilaiden koulupolku. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) *Perusopetuksen matematiikan oppimistulosten pitkäjäsenarviointi vuosina 2005-2012. Koulutuksen seurantaraportit 2013:4* (ss. 173-229). Tampere: Opetushallitus.

Silve'n, M., Husu, J., Lepola, J. & Mattinen, A. (in press). Oppimisen ja kouluvalmiuksien tukeminen varhaiskasvatuksen keinoin. Teoksessa K. Pyhältö, E. Vitikka & K. Nyyssölä (toim.), *Oppiminen ja pedagogiset käytännöt varhaiskasvatuksesta perusopetukseen*, OPH.

Viholainen, H., Aro, T., Koponen, T., Peura, P. & Aro, M. (2013). Miten oppimisvaikeudet liittyvät syrjäytymiseen? Teoksessa L. Vähäkylä & J. Reivinen (toim.): *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*. (ss. 88-96). Helsinki. Gaudeamus.

Kongressi- ja muut esitykset

Aro, T., Määttä, S., Laakso, M.-L., & Poikkeus, A.-M, (2013). Associations between toddler-age language and kindergarten-age attention, memory and executive functions. Oral presentation at the 16th European Conference on Developmental Psychology, Lausanne, Switzerland.

Asunta, P., Rintala, P., Viholainen, H. & Ahonen, T. Screening Tools for Children with DCD – Systematic Review. DCD – X International Conference on Developmental Coordination Disorder June 28 to July 1st 2013, Ouro Preto, Brazil.

Hakkarainen, E. & Koponen, T. (2013). Laskutaidon sujuvuus 9 - 17 -vuotiailla CP-vammaisilla lapsilla. Vastuullinen opetus ja yhteistyö oppimispolkujen tukena. 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät, Turku 17.-18.5.2013.

Hellstrand, H (2013). Number Race as an intensified instruction for low performing children in mathematics in grade one. The 7th conference of The Nordic Research network on Special Needs Education in Mathematics (NORSMA7), 14.-15.11.2013, University of Aarhus, Copenhagen, Denmark.

Hellstrand, H (2013). Change and stability in the Mathematical Performing Groups in Grade One. Annual symposium of the Finnish Mathematics and Science Education Research Association, 6 8.11.2013, Åbo Akademi university, Vaasa, Finland.

Hellstrand, H (2013). Changes in children's mathematical performance in grade one. The 15th biennial conference of European Association for Research in Learning and Instruction (EARLI) and pre-conference for Junior REsearchers of EARLI (JURE), Munich, Germany.31.8.2013.

Hellstrand, H (2013). Matematiikan taitojen muutos ensimmäisellä luokalla, tarkastelussa matemaattisesti heikot osajat. 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen Turussa 17.-18.5.2013

Järviluoma, E. (2013). OMIS – oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus. Oppimistutkimuksen päivät, Turku, 17.-18.5.2013.

Malinen, O. (2013). Developing school-wide positive behaviour support in Finnish schools: Introduction to ProSchool Finland study. Conference presentation. *European Conference on Educational Research*, Istanbul, Turkey, September 10–13, 2013.

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M. M' & Lehtinen, E. 2013. Jänistarinat – ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma varhaiskasvatukseen. Symposium-esitelmä. 16. Valtakunnallinen oppimisvaikeustutkijatapaaminen, 17. –18.5. 2013, Turku.

Mäntylä, M. (2013). Minä koululaisena -kysely. Oppimistutkimuksen päivät, Turku, 17.-18.5.2013.

Mäntylä, M. (2013). Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus. Psykologimessut, Helsinki, 31.101-1.11.2013.

Määttä, S., Aro, T., Laakso, M.-L., Ahonen, T. & Tolvanen, A. (2013). Developmental trajectories of prelinguistic communication skills. Presentation held at the European Conference on Developmental Psychology. 5.9.2013, Lausanne, Switzerland.

Närhi, V. (2013). Lievään kehitysvammaisuuteen liittyvän heikon lukutaidon piirteet ovat samanlaisia kuin erityisessä lukemisvaikeudessa. 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät; 17.-18.5.2013. Turku. (Suullinen esitys).

Paananen, M., (2013). Omis – oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus, Tutkijapäivät, Jyväskylä Agora 7.6.2012

Paananen, M., Määttä, S., Mäntylä, M. & Aro, T. (2013, September). Should we ask the children about the difficulties in learning? School and learning related experiences of elementary school pupils. Poster session presented at the 16th European Conference on Developmental Psychology, Lausanne, Switzerland.

Peura, P., Pöyliö, H., Salmi, P., & Aro, M. Enhancing reading fluency through volunteers. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

Polet, J., Hellstrand, H., Koponen, T. (2013). Lukemisen- ja aritmetiikan sujuvuuden kehittyminen. 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen Turussa 17.-18.5.2013

Pöyliö, H., Salmi, P., Peura, P. & Aro, M. (2013). Reading as an out-of-school activity among Finnish children. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

Pöyliö, H., Salmi, P., Peura, P. & Aro, M. (2013). Kuvaus kahden lapsen yksilöinterventiosta: Lukemissujuvuuden harjoittaminen morfologisen tietoisuuden harjaannuttamisen ja morfeemien toistavan lukemisen avulla. Oppimisvaikeuksien 16. valtakunnallinen tutkijatapaaminen 17. –18.5.2013, Turku.

Räsänen, P. (2013). Difficulties in math as part of learning difficulties. A keynote lecture in the EVÜKO 3 seminar, Tallinna Ülikool, Estonia, October 4th 2013.

Räsänen, P. (2013). Desarrollo e intervenciones tempranas para lograr habilidades numéricas. Una presentación en la 13° Encuentro Internacional de Educación Inicial y Preescolar. Monterrey, Mexico, Octubre 24–26, 2013.

Räsänen, P. (2013). The effectiveness of special needs education in mathematics in upper primary school: some reflections from the 2012 National Assessment of Learning Outcomes study in Finland. A presentation in the The seventh conference of the Nordic Research network on Special Needs Education in Mathematics (NORSMA) Copenhagen, November 14–15, 2013.

Räsänen, P., & Paananen, M. (2013). Yleisen kognitiivisen kyvykkyyden stabiliteetti ja yksilöllinen vaihtelu lapsilla, joilla on oppimisvaikeuksia: WISC-III ja WISC-IV mittareina. Esitys 16. valtakunnalliset oppimistutkimuksen päivät, Turku 17.-18.5.2013.

Salmi, P., Pöyliö, H., Peura, P. & Aro, M. Enhancing reading fluency by accelerating sentence reading. Twentieth Annual Meeting Society for the Scientific Study of Reading, July 10-13, 2013, Hong Kong. Interactive paper.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Pitkäaikaisia harjoitteluvaikutuksia esikoululaisten varhaisiin matemaattisiin taitoihin: Tietokoneavusteinen interventiotutkimus. Symposiumesitys (Matemaattisten taitojen interventiot esikoululaisilla ja ensimmäisen luokan oppilailla), Oppimistutkimuksen päivät, 17.–18.5.2013, Turku.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Long-time effects of an educational computer game on early number skills of kindergarten children. Conference Proceedings of Responsible teaching and sustainable learning. Paper presented at the meeting of the European Association for Research on Learning and Instruction, 27.–31.8.2013, Munich, GERMANY.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Building the base for early addition: A computerized intervention. Paper presented at the meeting of the Annual symposium of the Finnish mathematics and science education research association, 6–8.11.2013, Vaasa, FINLAND.

Salminen, J., Koponen, T., & Aro, M. (2013). Yhteenlaskutaidoiltaan heikkojen esikoululaisten interventiovaste. Teemaryhmäesitys (Oppiminen ja hyvinvointi), Kasvatustieteen päivät, 21.–22.11.2013, Jyväskylä.

Pro gradu –opinnäytteet

Härkänen, H. & Vilola, J. (2013). *Tietokoneavusteisen nopeutetun lukemisharjoittelun vaikutus lukemissujuvuuteen ja –motivaatioon 2.-6.-luokkalaisilla oppilailla, joilla on haasteita lukemissujuvuudessa*. Erityspedagogiikan pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylä.

Liljander, L. (2013). *Alakouluikäisten lasten käsitykset lukemista motivoivista tekijöistä*. Erityspedagogiikan pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylä.

Muut

Eklund, K., Salmi, P., Polet, J. & Aro, M. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Lukemisen ja kirjoittamisen tuen tarpeen tunnistamisen välineet 1. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/lukeminen/tekninen-opas>).

Eklund, K., Salmi, P., Polet, J. & Aro, M. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Lukemisen ja kirjoittamisen tuen tarpeen tunnistamisen välineet 2. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/2lk/lukeminen/tekninen-opas>).

Määttä, S., & Vauhkonen, V. (2013): Mielen hyvinvointi -levittämishankkeen päätulokset. Saatavilla osoitteessa http://www.mielenterveystaidot.fi/material/vaikuttavuustutkimuksen_paatulokset.pdf

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet esikouluun. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/esiopetus/matematiikka/tekninen-opas>).

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet 1.luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/matematiikka/tekninen-opas>).

Polet, J. & Koponen, T. (2013). LukiMat - Oppimisen arviointi: Matematiikan tuen tarpeen tunnistamisen välineet 2. luokalle. Tekninen opas. (Saatavilla osoitteessa <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/tuen-tarpeen-tunnistaminen/1lk/matematiikka/tekninen-opas>).

Räsänen, P. (2013). *Ensiraportti – Perusopetuslain muutosten vaikutukset kehityksellisten häiriöiden huomioimiseen tehostetussa ja erityisessä tuessa*. Niilo Mäki Instituutti. (julkaisematon työraportti ministeriölle.)

LIITE 5.

Niilo Mäki Instituutin projektit vuonna 2013

(projektin nimi, rahoittaja, kesto, vastuhenkilö)

Lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien avokuntoutuksen tutkimus- ja kehittämistoiminta (RAY Ak2), Pekka Räsänen

Lukemissujuvuuden kehittymisen tukeminen kouluikässä (RAY C21), 2012-2014, Paula Salmi

Pienten lasten kognitiivisten kehitysviivästymien perhekeskeinen kuntoutus (RAY C22) 2010-2013, Aino Mattinen

Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus, OMIS (RAY C24) 2011-2013, Tuija Aro

Mukaan – Liikun, opin, osallistun, 2012–2014, Tuire Koponen (kumppanuusprojekti CP-liiton kanssa)

Tietoverkkovälitteinen lukemisen ja matematiikan oppimis- ja arviointiympäristö LukiMat (OKM) 2007-2014, Ville Mönkkönen (lukeminen) ja Tuire Koponen (matematiikka, LukiMat - oppimisen arviointi)

Maahanmuuttajalasten lukemisen taitojen kehittäminen verkkovälitteisesti (OKM) 2009-2013, Vesa Rantanen

Positiivisen käyttäytymisen monitasoinen yhteisöllinen tuki koulussa Prokoulu (OKM) 2013-2016, Olli-Pekka Malinen

Perusopetuslain muutosten vaikutukset kehityksellisten häiriöiden huomioimiseen tehostetussa ja erityisessä tuessa, PEMUVA (OKM) 2013, Pekka Räsänen

Opin Pystymään! Self-Efficacy and learning disability intervention SELDI (Suomen Akatemia) 2013-2015, Tuija Aro

Opetushallituksen tukema yhteistyö Onerva Mäen koulun kanssa (OPH), Tiina Siiskonen

Polkujä läpäisyn tehostamiseen 2 (ESR/OPH) 2012-2013, Elisa Salmi (kumppanuusprojekti Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän kanssa)

Polkujä läpäisyn tehostamiseen 3 (ESR/OPH) 2013-2014, Elisa Salmi (kumppanuusprojekti Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän kanssa)

Mielen hyvinvointi-levittämishanke, 2012-2013, Sami Määttä (kumppanuusprojekti Keskuspuiston ammattiopiston kanssa)

Dysleksian kohdanneiden afrikkalaislasten lukemaanoppimismahdollisuuksien parantaminen, GraphoLearn Diploma Training programme (UM) 2012-2014, Ritva Ketonen

Opetushallituksen rahoittamat opetustoimen henkilöstökoulutusprojektit (5 kpl), (OPH) Maria Haakana